

Stichting Gooisch Natuurreservaat

J A A R R E K E N I N G

2016

Versie 31-03-2017

GOOIS NATUURRESERVAAT

Qconcepts
accountancy

Uitsluitend voor identificatiedoeleinden

Het Goois Natuurreservaat wordt gesteund
door onder andere de Nationale Postcode Loterij

COLOFON

Uitgave:
Stichting Gooisch Natuurreservaat
Nieuwe Meentweg 2
1217 DZ Hilversum
Postbus 1001
1200 BA Hilversum
www.gnr.nl

Inhoudsopgave

Jaarrekening

Financieel verslag	Jr 1
Balans per 31 december	Jr 8
Staat van baten en lasten	Jr 10
Kasstroom overzicht	Jr 15
Algemene toelichting en waarderingsgrondslagen	Jr 17
Toelichting op de balans	Jr 23
Toelichting op de staat van baten en lasten	Jr 33
Overige mededelingen	Jr 41

Overige gegevens

Bestemming resultaat	Jr 43
Bestuursleden	Jr 45
Controleverklaring	Jr 47

Bijlagen

Bijlage I Verloop nog te ontvangen bijdragen participanten	Jr 51
Bijlage II Opgaaf doorschuif BTW	Jr 53
Bijlage III Projectenoverzicht	Jr 54

Financieel verslag**Inleiding**

Voor u ligt de jaarrekening van de Stichting Gooisch Natuurreservaat over het jaar 2016. Het resultaat voor resultaatbestemming over het boekjaar 2016 bedraagt € 241.063 negatief (begroot 2016 € 382.765 negatief). Na verwerking van de dotaties/onttrekkingen aan de bestemmingreserves, resteert een negatief saldo van € 121.308. In 2015 bedroeg het resultaat na verwerking van de reservemutaties € 1.385 negatief.

In het financiële verslag wordt achtereenvolgens ingegaan op de ontwikkelingen van de participantenbijdrage, de organisatie en de financiële positie. De jaarrekening bevat de balans, de staat van baten en lasten, de waarderingsgrondslagen, de toelichting op de balans, de toelichting op de staat van baten en lasten en de toelichting op de projecten.

Leeswijzer

Deze jaarrekening is opgesteld volgens de richtlijn C1 'Kleine Organisaties zonder winststreven' van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Rekening saldo gesplitst naar herkomst

Onderstaand overzicht geeft de werkelijke saldi ten opzichte van de geraamde saldi (inclusief reserve mutaties) per onderdeel weer, voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar blz. 31 t/m 34 van deze jaarrekening of de toelichting bij de betreffende onderdelen in het jaarverslag.

V=voordelig N=nadelig

	rekening	begroot	verschil	
Natuurbeheer	-€ 318.347	-€ 363.000	€ 44.653	V
Recreatie	-€ 373.698	-€ 396.440	€ 22.742	V
Gebiedsontwikkeling,	-€ 459.477	-€ 328.315	-€ 131.162	N
Communicatie, educatie, voorlichting en draagvlak	-€ 296.090	-€ 277.755	-€ 18.335	N
Bestuur en bestuursondersteuning	€ 1.295.871	€ 1.340.845	-€ 44.974	N
Gebouwen en terreinen derdengebruik	€ 30.433	€ 24.665	€ 5.768	V
Jaarrekening saldo 2016	<u>-€ 121.308</u>	<u>€ 0</u>	<u>-€ 121.308</u>	N

Participantenbijdrage

Het werk van het Goois Natuurreservaat wordt mogelijk gemaakt door de bijdrage van de participanten in de tekorten van de stichting. De participantenbijdrage wordt berekend op grond van de in 1992 getekende overeenkomst. De huidige vijfjaarlijksebudgetperiode uit de overeenkomst (art.2 lid 1) liep tot en met het jaar 2011. Lopende het dienstjaar 2012 is besloten de vijfjaarlijkse budgetperiode te verlengen en jaarlijks te bezien, tot er meer duidelijkheid komt in de procedure met de gemeente Amsterdam. In de overeenkomst is een vaste verdeelsleutel voor de participanten opgenomen. De verdeelsleutel is als volgt:

1. Provincie Noord-Holland	25%
2. Gemeente Amsterdam	10%
3. Gooise gemeenten (Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen en Laren)	65%

De verdeling van de bijdrage over de Gooise gemeenten geschiedt op basis van het inwoneraantal per 1 januari van het betreffende boekjaar zoals gepubliceerd door het CBS.

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de participantenbijdragen over de jaren 2007 tot en met 2016 weergegeven.

Financieel verslag**Participantenbijdragen inclusief rijwielpadenbijdrage**

	Jaar	Uitgangspunt	loon/prijs stijging	bijdrage beheer	bezuinigings taakstelling	bijdrage totaal
	2007	€ 1.714.793	€ 62.913	€ 1.777.706		€ 1.777.706
	2008	€ 1.777.706	€ 53.551	€ 1.831.257		€ 1.831.257
	2009	€ 1.831.257	€ 19.340	€ 1.850.597		€ 1.850.597
	2010	€ 1.850.597	€ 33.445	€ 1.884.042		€ 1.884.042
	2011	€ 1.884.042	€ 26.322	€ 1.910.364		€ 1.910.364
	2012	€ 1.910.364	€ 41.791	€ 1.952.155	-€ 194.955	€ 1.757.200
	2013	€ 1.757.200	€ 49.860	€ 1.807.060	€ 69.060	€ 1.876.120
	2014	€ 1.876.120	€ 33.240	€ 1.909.360	-€ 66.710	€ 1.842.650
extra bijdrage 2015	2015	€ 1.909.360	€ 0	€ 1.909.360		€ 1.909.360
				€ 249.885		€ 249.885 *1
begroting 2016		€ 1.909.360	€ 34.350	€ 1.943.710		€ 1.943.710
transitiebijdrage 2016				€ 205.017		€ 205.017
jaarrekening 2016		€ 1.909.360	€ 34.350	€ 1.943.710		€ 1.943.710
transitiebijdrage 2016		€ 0	€ 0	€ 205.017		€ 205.017 *2

*1 Bij de vaststelling van de jaarrekening 2014 is door een aantal participanten een extrabijdrage van € 1,- per inwoner toegezegd. Daarnaast is in de dagelijksbestuur vergadering van 15 oktober 2015 besloten dat de participanten bijdragen in de gemaakte kosten in het kader van het verkennend onderzoek naar mogelijke samenwerkingspartners over de jaren 2014 en 2015. Dit resulteert een éénmalige extra participantenbijdrage van € 249.885. Dit bedrag is via resultaatbestemming volledig toegevoegd aan de algemene egalisatiereserve.

*2 In het kader van het transitieproces 2016-2018 is door de Gooise participanten besloten om gedurende die periode, afhankelijk van de ingediende transitiebegroting, een bijdrage van € 1,- per inwoner beschikbaar te stellen. Voor 2016 resulteert dit in een totaal bijdrage van € 205.017.

De participantenbijdrage voor 2016 is op grond van de overeenkomst als volgt verdeeld:

Bijdragen participanten 2016

Participant	verdeling	Bijdrage
Gooise gemeenten	(65%)	€ 1.177.560
Gemeente Amsterdam	(10%)	€ 181.160
Provincie Noord-Holland	(25%)	€ 452.910
Bijdragen participanten		€ 1.811.630

Bijdragen Gooise gemeenten

Gemeente	Inwoners per 01-01-15	Bijdrage
Gemeente Blaricum	9.314	€ 55.180
Gemeente Gooise Meren	56.304	€ 296.540
Gemeente Hilversum	87.230	€ 516.770
Gemeente Huizen	41.314	€ 244.760
Gemeente Laren	10.855	€ 64.310
Bijdragen Gooise gemeenten	205.017	€ 1.177.560

Rijwielpaden 't Gooi

Met ingang van 2006 maakt het beheer van de fietspaden in het Gooi van de Rijwielpadenvereniging Gooi- en Eemland onderdeel uit van de begroting van het Goois Natuurreservaat.

De verdeling wordt met een vast bedrag van € 7.000 gecorrigeerd ten gunste van de bijdrage voor Hilversum en via voornoemde verdeelsleutels weer verdeeld ten laste van alle participanten voor het onderhoud van de rijwielpaden.

Bijdrage 2016	€ 132.080 verdeling		correctie db GNR	verdeling correctie	bijdrage 2016
Provincie Noord-Holland	40,9%	€ 54.020		€ 2.860	€ 56.880
Gemeente Blaricum	5,8%	€ 7.660		€ 410	€ 8.070
Gemeente Gooise Meren	12,0%	€ 15.850		€ 840	€ 16.690
Gemeente Hilversum	24,8%	€ 32.490	€ -7.000	€ 1.720	€ 27.210
Gemeente Huizen	11,5%	€ 15.190		€ 810	€ 16.000
Gemeente Laren	5,2%	€ 6.870		€ 360	€ 7.230
totalen	100,0%	€ 132.080	€ -7.000	€ 7.000	€ 132.080

Extra bijdrage Gooise participanten in de kosten van het transitieproces

Bijdragen Gooise gemeenten

Gemeente	Inwoners per 01-01-15	Toegezegd €1,- per inw.
Gemeente Blaricum	9.314	€ 9.314
Gemeente Gooise Meren	56.304	€ 56.304
Gemeente Hilversum	87.230	€ 87.230
Gemeente Huizen	41.314	€ 41.314
Gemeente Laren	10.855	€ 10.855
Bijdragen Gooise gemeenten	205.017	€ 205.017

Financieel verslag**Recapitulatie totale participantenbijdrage 2016**

Participanten	Bijdrage regulier beheer	Bijdrage beheer rijwielpaden	Transitie bijdrage 2016	Totale bijdrage 2016	Ontvangen voorschot 2016	Nog te ontvangen 2016
Provincie Noord-Holland	€ 452.910	€ 56.880	€ 0	€ 509.790	€ 509.790	€ 0
Gemeente Amsterdam	€ 181.160	€ 0	€ 0	€ 181.160	€ 181.160	€ 0
Gemeente Blaricum	€ 55.180	€ 8.070	€ 9.314	€ 72.564	€ 72.564	€ 0
Gemeente Gooise Meren	€ 296.540	€ 16.690	€ 56.304	€ 369.534	€ 369.534	€ 0
Gemeente Hilversum	€ 516.770	€ 27.210	€ 87.230	€ 631.210	€ 631.210	€ 0
Gemeente Huizen	€ 244.760	€ 16.000	€ 41.314	€ 302.074	€ 302.074	€ 0
Gemeente Laren	€ 64.310	€ 7.230	€ 10.855	€ 82.395	€ 82.395	€ 0
Totalen	€ 1.811.630	€ 132.080	€ 205.017	€ 2.148.727	€ 2.148.727	€ 0

Op het moment dat de participanten mochten besluiten alsnog een verandering in de verdeelsleutel aan te brengen zal in een geactualiseerde samenwerkingsovereenkomst een nieuwe verdeling worden opgenomen, waarbij de bijdrage voor het beheer van de rijwielpaden integraal in de participantenbijdrage wordt verwerkt. Tot dat moment wordt de bijdrage voor het beheer van de rijwielpaden nog afzonderlijk zichtbaar gemaakt.

Personeel

De rechtspositie en daarmee de bezoldiging is gebaseerd op de provinciale rechtspositieregeling.

Op grond hiervan delen wij mee dat binnen de stichting er geen werknemers zijn die een inkomen genieten dat meer bedraagt dan het inkomen van een minster, zoals bedoeld in artikel 2.3 lid 1 van de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT) en/of de door de Provincie Noord-Holland te hanteren inkomensnorm gesubsidieerde instellingen, zijnde in 2016 € 179.000 inclusief belaste onkostenvergoedingen en pensioenbijdrage.

De bestuursleden (zie 'overige gegevens' voor alle leden welke per 31 dec 2016 deel uit maakten van het bestuur) zijn onbezoldigd.

De omvang van het dienstverband van de directeur-rentmeester B. van der Moolen is 36 uur per week (1 januari t/m 31 december 2016). De totaal bezoldiging voor de WNT bedraagt € 125.884 (bestaande uit salarissen van € 103.494, pensioenbijdrage werkgever van € 11.374, sociale lasten € 10.653 en een belaste onkostenvergoeding van € 363). Daarnaast ontvangt de directeur-rentmeester een onbelaste vergoeding voor woon-werkverkeer en dienstreizen en die bedraagt in 2016 € 4.809 (NS business card).

Financieel verslag

In onderstaande tabel is het verloop van de werkelijke personeelsformatie in 2016 weergegeven.

De personeelsformatie 2016 (in fte)

Functie	stand 01-01-16	Bij	Af	stand 31-12-16	fte begroting
Rentmeester	1,00			1,00	1,00
Hoofd beleid en organisatie	-			-	1,00
Managementassistent	0,89			0,89	0,89
Secretariaat	1,80			1,80	1,58
Coördinator communicatie	0,60			0,60	0,60
Bedrijfsbureau en administratie	2,00			2,00	2,00
Projectmedewerker	0,89			0,89	0,89
Systeembeheer	0,40			0,40	0,40
Financiële administratie	-	0,44		0,44	0,75
Controller	0,89			0,89	0,89
Hoofd terreinbeheer	1,00			1,00	1,00
Regiobeheerders	2,00			2,00	2,00
Boswachters	3,78	1,00	1,00	3,78	4,83
Boswachter/beheerder rijwielpaden	0,67			0,67	0,67
Veeverzorger	1,00			1,00	1,00
Schaapherders	2,00		0,11	1,89	2,00
Terreinmedewerkers *1	6,00		1,00	5,00	5,00
Communicatie en vrijwilligers	1,00			1,00	1,00
Structurele formatie	25,92	1,44	2,11	25,25	27,50
Tijdelijk *2					
Medewerker communicatie/draagvlak	0,67		0,67	-	-
Totalen *3	26,59	1,44	2,78	25,25	27,50

*1 In de loop van 2016 is een terreinmedewerker met pensioen gegaan. Bij de vervulling van een in 2015 ontstane vacature bleken een tweetal kandidaten geschikt voor benoeming. Rekening houdende met de te verwachten vacature in 2016 is destijds besloten beide kandidaten een jaarcontract aan te bieden. In 2016 is het aantal fte terreinmedewerkers weer tot de oorspronkelijk 5,0 fte teruggebracht.

*2 Dit betrof een tijdelijk functie voor maximaal drie jaar. De functionaris hield zich vooral bezig met draagvlakversterking, werving van begunstigers voor en profilering van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat. De aan deze functie verbonden kosten gedurende die periode zijn gefinancierd door de Stichting Steun Goois Natuurreservaat. Per 1 oktober is het dienstverband beëindigd, in verband met het bereiken van de wettelijk maximale termijn voor tijdelijke contracten.

*3 Per 31 december 2016 ontvingen van de 2,78 fte vertrokken formatie, 1,67 fte een werkloosheidswet uitkering. Als gevolg van het feit dat de stichting eigen risicodragers is ingevolge deze wet, komen de uitkeringen tot de maximale wettelijke termijn voor rekening van de stichting, in dit geval 24 maanden. Hiervoor is in 2016 een voorziening getroffen (zie toelichting exploitatie en balans).

Bijdragen ten behoeve van het reguliere personeel door de Stichting Steun Goois Natuurreservaat

Van de structurele personeelsformatie van 27,50 fte per 31 december 2016 worden op begrotingsbasis de lasten van 3,14 fte (€ 240.200) gedekt door geraamde projectbijdragen van de Steunstichting. In de jaarrekening is een bedrag van € 102.773 aan loonkosten (zijnde 1,31 fte) ten laste gebracht van de Steunstichting. Dit heeft te maken met het feit dat als gevolg van de vertraging in de uitvoering van projecten een deel van de geraamde dekking voor projectmedewerkers niet gerealiseerd kon worden. Het verschil is ten laste gebracht van de exploitatie. Zie ook de toelichting op blz.32 onderdeel III.5

Financieel verslag**Financiële positie**

Het netto werkkapitaal van de stichting wordt berekend door de vloeiende activa te verminderen met de schulden op korte termijn. Het werkkapitaal bedraagt ultimo 2016 positief € 764.605 (in 2015, was dit € 968.548 positief).

Vaststelling jaarrekening

De jaarrekening 2016 is gecontroleerd door Q-Concepts Accountancy bv te 's Hertogenbosch. De door dit kantoor afgegeven controleverklaring is bij het onderdeel overige gegevens opgenomen. Het bestuur van de Stichting Gooisch Natuurreservaat heeft in haar vergadering van 30 maart 2017 de jaarrekening 2016 vastgesteld.

Was getekend:
Hilversum, 31 maart 2017

voorzitter,

H.C. Heerschop

bestuurslid
financiën,

G.E.H. Pas

BALANS NA RESULTAATBESTEMMING PER 31 DECEMBER

	2016		2015	
	€	€	€	€
ACTIVA				
A. Vaste activa				
I Materiële vaste activa	633.070		563.990	
		633.070		563.990
B. Vlottende activa				
I Vorderingen en overlopende activa	691.110		910.544	
II Liquide middelen	526.295		577.544	
		1.217.405		1.488.088
		<u>1.850.475</u>		<u>2.052.078</u>

BALANS NA RESULTAATBESTEMMING PER 31 DECEMBER

	2016		2015	
	€	€	€	€
PASSIVA				
C. Eigen vermogen				
I Kapitaal	363		204.564	
II Algemene reserve	127.480		248.788	
III Bestemmingsreserves	1.092.976		1.011.733	
IV Bestemmingsfonds	<u>19.336</u>		<u>16.134</u>	
		1.240.155		1.481.219
D. Voorzieningen				
I Voorziening baggeren wateren/poelen	61.930		51.320	
II Voorziening ww verplichtingen personeel	<u>95.590</u>		<u>0</u>	
		157.520		51.320
E. Kortlopende schulden				
I Crediteuren	252.677		344.050	
II Overloop vakantiegeld en verlofrechten personeel	45.266		80.815	
III Onderhanden projecten	82.351		11.786	
IV Overige schulden en overlopende passiva	<u>72.506</u>		<u>82.888</u>	
		452.800		519.539
		<u>1.850.475</u>		<u>2.052.078</u>

STAAT VAN LASTEN EN BATEN

LASTEN	Jaar- rekening 2016	Werk- begroting 2016	Jaar- rekening 2015
	€	€	€
I Natuurbeheer			
1 Natuurbeheer algemeen	174.040	107.190	131.852
2 Bosbeheer	130.581	146.150	73.787
3 Heidebeheer	144.742	195.780	142.197
4 Begrazing	403.203	393.180	382.627
5 Grasland beheer	57.789	82.600	43.384
6 Akkerbeheer	11.360	23.000	13.289
7 Wateren	20.421	21.410	19.774
8 Landschappelijke elementen	2.275	2.710	2.524
9 Archeologische elementen	3.598	4.760	8.439
10 Tuinen, erven en hagen	2.783	2.000	2.771
11 Beheer wegen	26.888	25.000	13.304
12 Gebouwen natuurbeheer	5.760	12.280	6.356
13 Faunabeheer	2.748	10.130	4.274
14 Projecten natuurbeheer	314.645	0	395.493
Totaal Natuurbeheer	1.301.633	1.106.950	1.220.070
II Recreatie			
1 Toegangsvoorzieningen	84.641	94.970	65.648
2 Dagrecreatie (terreinen)	135.129	136.130	137.259
3 Fietspaden	169.902	177.825	146.922
4 Ruiterregeling	30.749	30.400	31.837
5 Verblijfsrecreatie	1.620	400	-50
6 Toezicht en handhaving	194.756	199.130	196.427
7 Projecten recreatie	21.333	0	143.237
Totaal Recreatie	638.130	638.855	721.280
III Integrale gebiedsontwikkeling			
1 Verwerving en verkrijging	16.153	13.120	14.588
2 Beleid- en beheerplanning	34.390	34.390	33.860
3 Natuurbescherming	96.989	127.430	59.973
4 Integrale gebiedsontwikkeling projecten	38.442	193.030	91.252
5 Integrale gebiedsontwikkeling exploitatie	368.841	224.545	344.233
Totaal Integrale gebiedsontwikkeling	554.816	592.515	543.904
IV Communicatie, educatie, voorlichting en draagvlak			
1 Communicatie middelen en materialen	80.823	76.260	74.353
2 Website en nieuwsbrieven	84.107	98.040	63.953
3 Publieksactiviteiten, evenementen en excursies	132.653	118.945	114.685
4 Vrijwilligers	71.002	72.630	71.335
5 Gebouwen tbv vrijwilligers	17.561	11.070	11.411
6 Groepsverblijf 't Laer	30.439	34.010	31.917
7 Projecten communicatie, educatie, voorlichting en draagvlak	284.993	97.800	320.344
Totaal communicatie, educatie, voorlichting en draagvlak	701.578	508.755	687.998

STAAT VAN LASTEN EN BATEN**BATEN**

	Jaar- rekening 2016 €	Werk- begroting 2016 €	Jaar- rekening 2015 €
I Natuurbeheer			
1 Natuurbeheer algemeen	404.857	399.000	463.958
2 Bosbeheer	51.197	66.500	72.608
3 Heidebeheer	22.298	21.970	21.984
4 Begrazing	58.642	20.730	19.528
5 Grasland beheer	0	0	0
6 Akkerbeheer	13.574	17.800	13.715
7 Wateren	0	0	0
8 Landschappelijke elementen	0	0	0
9 Archeologische elementen	4.127	4.130	4.127
10 Tuinen, erven en hagen	0	0	0
11 Beheer wegen	0	0	0
12 Gebouwen natuurbeheer	13.976	13.500	13.619
13 Faunabeheer	0	0	0
14 Projecten natuurbeheer	313.599	0	395.543
Totaal Natuurbeheer	882.270	543.630	1.005.080
II Recreatie			
1 Toegangsvoorzieningen	84.577	84.500	84.577
2 Dagrecreatie (terreinen)	886	1.310	1.480
3 Fietspaden	24.847	24.240	24.658
4 Ruiterregeling	31.566	29.000	31.993
5 Verblifsrecreatie	113.859	116.000	116.533
6 Toezicht en handhaving	0	0	0
7 Projecten recreatie	21.333	0	144.234
Totaal Recreatie	277.067	255.050	403.455
III Integrale gebiedsontwikkeling			
1 Verwerving en verkrijging	0	0	0
2 Beleid- en beheerplanning	0	0	0
3 Natuurbescherming	31.896	46.170	25.210
4 Integrale gebiedsontwikkeling projecten	36.442	193.030	91.347
5 Integrale gebiedsontwikkeling exploitatie	0	0	0
Totaal Integrale gebiedsontwikkeling	70.338	239.200	116.557
IV Communicatie, educatie, voorlichting en draagvlak			
1 Communicatie middelen en materialen	5.496	2.700	7.546
2 Website en nieuwsbrieven	84.107	98.350	63.953
3 Publieksactiviteiten, evenementen en excursies	6.478	550	184
4 Vrijwilligers	0	0	0
5 Gebouwen tbv vrijwilligers	0	0	0
6 Groepsverblijf 't Laer	27.617	31.600	25.924
7 Projecten communicatie, educatie, voorlichting en draagvlak	286.239	97.800	320.468
Totaal communicatie, educatie, voorlichting en draagvlak	409.938	231.000	418.075

STAAT VAN LASTEN EN BATEN

LASTEN	Jaar- rekening 2016	Werk- begroting 2016	Jaar- rekening 2015
V Bestuur en bestuursondersteuning			
1 Bestuur	244.403	186.520	195.814
2 Bestuursondersteuning	343.318	289.815	341.626
3 Gebouwen en huisvestingskosten organisatie	90.045	218.610	119.553
4 Participantenbijdragen	0	0	0
5 Projecten bestuur en bestuursondersteuning	0	0	0
6 Transitieplan 2016	177.282	257.000	0
Totaal bestuur en bestuursondersteuning	855.048	949.945	656.992
VI Gebouwen en terreinen derden gebruik			
1 Gebouwen en terreinen derden gebruik algemeen	16.175	16.175	16.500
2 Exploitatie gebouwen derden gebruik	115.692	135.030	114.569
3 Sportpark Crailloo	14.087	20.900	17.351
4 Overig gebruik derden terreinen	2.364	2.290	2.266
5 Projecten gebouwen & terreinen derden gebruik	39.891	0	0
Totaal gebouwen en terreinen derden gebruik	188.210	174.395	150.686
Totale lasten exploitatie voor reserve mutaties	4.239.414	3.971.415	3.980.929
Positief saldo voor resultaatbestemming	0	0	257.246
Resultaat bestemming per hoofddoel			
Storting (bestemmings)reserves			
Natuurbeheer reserve gebouwd vastgoed	0	0	56.018
Natuurbeheer reserve herstel schade agv bosbrand	3.570	3.570	3.570
Natuurbeheer egalisereserve begrazing	30.980	28.300	65.848
Natuurbeheer reserve bijzondere projecten	2	0	50
Recreatie reserve vervanging materieel v/m RPV	12.635	12.635	12.510
Recreatie reserve bijzondere projecten	0	0	1.052
Integrale gebiedsontwikkeling reserve bijzondere projecten	0	0	94
Comm., educatie, voorl. & draagvlak egalisatiefonds expl infoschuif	3.203	0	4.154
Comm., educatie, voorl. & draagvlak reserve bijzondere projecten	1.304	0	460
Bestuur en bestuursondersteuning reserve gebouwd vastgoed	23.070	23.070	22.840
Bestuur en bestuursondersteuning reserve egalisereserve	0	6.850	249.885
Bestuur en bestuursondersteuning reserve transitiegelden	27.735	0	0
Gebouwen en terreinen derden gebruik reserve bijzondere projecten	109	0	0
Totaal storting reserves	102.608	74.425	416.483
Positief resultaat na reserve mutaties			

Dit resultaat wordt toegevoegd aan de egalisatie reserve algemeen (voorheen het egalisatiefonds).

STAAT VAN LASTEN EN BATEN**BATEN****V Bestuur en bestuursondersteuning**

	Jaar- rekening 2016	Werk- begroting 2016	Jaar- rekening 2015
1 Bestuur	46.685	0	13.302
2 Bestuursondersteuning	0	0	0
3 Gebouwen en huisvestingskosten organisatie	0	0	0
4 Participantenbijdragen	1.943.710	1.943.710	2.159.245
5 Projecten bestuur en bestuursondersteuning	0	0	-65
6 Transitieplan 2016	205.017	257.000	0
Totaal bestuur en bestuursondersteuning	2.195.412	2.200.710	2.172.482

VI Gebouwen en terreinen derden gebruik

1 Gebouwen en terreinen derden gebruik algemeen	0	0	0
2 Exploitatie gebouwen derden gebruik	57.800	56.040	56.715
3 Sportpark Crailoo	47.074	47.820	47.580
4 Overig gebruik derden terreinen	18.451	15.200	18.232
5 Projecten gebouwen & terreinen derden gebruik	40.000	0	0
Totaal gebouwen en terreinen derden gebruik	163.325	119.060	122.527

Totale baten exploitatie voor reserve mutaties

3.998.351	3.588.650	4.238.175
------------------	------------------	------------------

Negatief saldo voor resultaatbestemming

241.063	382.765
----------------	----------------

Onttrekking (bestemmings)reserves

Natuurbeheer algemeen bijdrage SNL reserve	134.520	207.000	77.582
Natuurbeheer egaliseringsreserve begrazing	0	25.190	0
Natuurbeheer reserve bijzondere projecten	1.048	0	0
Recreatie bijdrage SNL reserve en afkooponderhoud	0	0	0
Recreatie reserve bijzondere projecten	0	0	56
Integrale gebiedsontwikkeling reserve verwervingen	0	0	0
Integrale gebiedsontwikkeling reserve SNL	25.000	25.000	0
Integrale gebiedsontwikkeling reserve bijzondere projecten	0	0	0
Comm., educatie, voorl. & draagvlak reserve bijzondere projecten	57	0	337
Bestuur en bestuursondersteuning egaliseringsreserve algemeen	0	0	0
Bestuur en bestuursondersteuning reserve gebouwd vastgoed	6.312	120.000	0
Bestuur en bestuursondersteuning reserve bijzondere projecten	0	0	65
Gebouwen en terreinen derden gebruik reserve gebouwd vastgoed	55.426	80.000	79.812
Totaal onttrekking reserves	222.363	457.190	157.852

Negatief resultaat na reserve mutaties

121.308	0	1.385
----------------	----------	--------------

Dit resultaat wordt ten laste gebracht van de egaliseringsreserve algemeen (voorheen het egaliseringsfonds).

4

Kasstroomoverzicht

	2016	2015
Kasstroom uit operationele activiteiten		
<i>Resultaat</i>		
resultaat	-121.308	-1.385
overige mutaties eigen vermogen	-119.756	258.631
<i>Aanpassingen voor:</i>		
afschrijvingen/ontv. aflossingen	81.796	74.059
interest baten en lasten	-3.537	-6.011
mutatie voorzieningen	106.200	10.500
mutaties werkkapitaal		
- mutatie vorderingen	219.434	-174.124
- mutatie kortlopende schulden	-66.739	-24.182
	152.695	-198.306
ontvangen interest	3.537	6.011
Kasstroom uit operationele activiteiten	99.627	143.499
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
investeringen in materiële vaste activa	-165.604	-57.748
desinvesteringen materiële vaste activa	14.728	4.280
investeringen in financiële vaste activa	0	0
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-150.876	-53.468
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Netto kasstroom	-51.249	90.031
Saldo liquide middelen per 1/1:		
Rabobank	575.434	486.205
Kasgelden	2.110	1.308
	577.544	487.513
Saldo liquide middelen per 31/12:		
Rabobank	520.458	575.434
Kasgelden	5.837	2.110
	526.295	577.544
Mutatie liquide middelen	-51.249	90.031

Toelichting Algemeen en grondslagen**Algemeen**

De Stichting Gooisch Natuurreservaat, hierna ook te noemen als "GNR of Het Goois Natuurreservaat", is opgericht op 11 november 1932 door de zes Gooise gemeenten, de provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam en is gevestigd aan de Nieuwe Meentweg 2, te Hilversum.

De in deze jaarrekening opgenomen informatie heeft geheel en alleen betrekking op de Stichting Gooisch Natuurreservaat en betreft het verslagjaar 2016, welke gelijk loopt met het kalenderjaar.

De doelstellingen en de hieraan ontleende activiteiten zijn vastgelegd in artikel 1 van de statuten:

*1.a de instandhouding van de natuurschoon in het Gooi door verkrijging van de aldaar gelegen terreinen, ten einde deze ten eeuwigen dage ongeschonden als natuurterrein te behouden; en
1.b aan het publiek door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon te verzekeren.*

De voornaamste activiteiten van de stichting bestaan uit het beheren, in de meest ruime zin van de betekenis van het woord, van de ca 2.800 hectare natuurterrein die in de ruim afgelopen 80 jaar is verworven, inclusief de in of op het terrein aanwezige voorzieningen.

Deze jaarrekening is ondertekend door de voorzitter en secretaris, conform hetgeen is opgenomen in de artikelen 10, 11 en 13 lid 3 van de statuten van de stichting.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens richtlijn C1 'Kleine Organisaties zonder winststreven' van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Presentatie

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de stichting.

De staat van baten en lasten kent een functionele indeling. Hierin zijn baten en lasten toegerekend aan de verschillende (hoofd)doelen en projecten. De toelichting op de staat van baten en lasten bevat naast de toelichting op de functionele verantwoording een categoriale verantwoording met toelichting.

De personeels-, huisvestings-, automatiserings- en kantoorkosten worden verzameld op daartoe ingestelde (hulp)kostenplaatsen en worden doormiddel van vooraf vastgestelde verdeelsleutels toegerekend aan de verschillende (hoofd)doelen en projecten. De doorbelasting in het verslagjaar vindt plaats op basis van de begrote bedragen. Eventuele afwijkingen in de loop van het verslagjaar worden bij het opmaken van de jaarrekening als voordelige c.q. nadelige saldi verantwoord op het hoofddoel Bestuur.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Toelichting Algemeen en grondslagen

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar mening van de directie het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:

- voorziening baggeren wateren en poelen
- nog te ontvangen bedragen
- nog te betalen bedragen

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als afgeleide financiële instrumenten (derivaten) verstaan. De stichting maakt geen gebruik van afgeleide instrumenten. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Materiële vaste activa*Vaste activa*

Investerings in vaste activa worden opgenomen tegen de historische aanschaf- c.q. vervaardigingsprijs, inclusief bijkomende kosten welke rechtstreeks gerelateerd kunnen worden aan het actief, verminderd met specifiek met de aanschaf/vervaardiging van deze activa samenhangende ontvangen subsidies/bijdragen/ontvangsten en bijzondere waardeverminderingen. Op activa wordt afgeschreven met een vast percentage van de netto aanschafwaarde, rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Voor de diverse categorieën worden de volgende percentages gehanteerd:

- gebouwen *1	nieuwbouw	2,50%
	verbouw/renovatie	5,00%
- inventaris		10,00%
- werktuigen en machines		
afhankelijk van verwachte economische levensduur		10 tot 33,33%
- vervoermiddelen nieuw		
afhankelijk van verwachte economische levensduur		16,67 tot 25%
- vervoermiddelen gebruikt		
afhankelijk van verwachte restant levensduur		33,33 tot 100%

*1 Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd, indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Toelichting Algemeen en grondslagen**Bijzondere waardeverminderingen**

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te bepalen voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief of een kasstroomgenererende eenheid hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingverlies van een kasstroomgenererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Grondaankoop en -verkoop

Voor de waardering van grondaankopen gelden de in RJ 650-305 genoemde bijzondere omstandigheden waarbij het GNR als natuurbeheerorganisatie in het kader van de doelstellingen natuurterrein en of andere gronden aanschaf, met het doel deze zelf te beheren. Ondanks de hierbij ontvangen subsidies en giften voor de aanschaf leidt de toekomstige exploitatie van die terreinen tot verlies. Om deze redenen worden grondaankopen ineens afgeschreven ten laste van het resultaat. De hiervoor ontvangen subsidies en andere baten komen in de baten tot uitdrukking. Een eventueel verschil wordt in het betreffende jaar via resultaatbestemming onttrokken aan, danwel gestort in de bestemmingsreserve aankopen.

Onderhanden projecten

In de waardering van onderhanden projecten zijn de kosten in het betreffende boekjaar die direct betrekking hebben op het project en/of die toerekenbaar zijn aan het project begrepen. De toerekening van opbrengsten, subsidies en overige bijdragen/ontvangsten in het betreffende boekjaar zijn eveneens in de waardering begrepen. Bij afsluiting van een project wordt het resultaat ten laste of ten gunste gebracht van de staat van baten en lasten van het betreffende boekjaar. Het resultaat wordt in het betreffende jaar via resultaatbestemming onttrokken aan, danwel gestort in de bestemmingsreserve projecten. De saldi van niet afgeronde projecten wordt via de balanspost *Onderhanden projecten* verantwoord.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden opgenomen tegen de nominale waarde; waardering van vorderingen geschiedt onder aftrek van een eventuele voorziening wegens oninbaarheid. De voorziening wordt gebaseerd op een individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit het vaste kapitaal, reserves en fondsen

Egalisatie reserve

Aan de egalisatiereserve wordt het positieve/negatieve saldo in enig jaar toegevoegd danwel onttrokken. De hoogte van de egalisatiereserve mag maximaal 10% van de jaarbijdrage van de participanten bedragen (artikel 6 van de samenwerkingsovereenkomst). In verband met de verkenning van toekomstige samenwerking en de uitwerking van het transitieplan wordt gedurende de transitieperiode het plafond niet toegepast.

Toelichting Algemeen en grondslagen*Bestemmingsreserves*

Dit zijn de reserves waaraan gelet op de herkomst en/of beoogde besteding van de middelen door eigen keuzes van het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven. Het betreft geen verplichting, het bestuur kan deze bepaling zelf opheffen.

Bestemmingsfonds

Betreft middelen waaraan door de gevers van die middelen een bepaalde bestemming wordt gegeven zonder dat sprake is van een terugbetalingsverplichting.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen, wanneer sprake is van:

- * een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- * waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- * het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is

Dergelijke voorziening worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Voor de verwachte kosten in zaken baggeren is een voorziening gevormd. De toevoegingen aan de voorzieningen worden bepaald op basis van het geschatte bedrag van groot onderhoud en die periode die telkens verloopt tussen de werkzaamheden van groot onderhoud, een en ander zoals blijkend uit een meerjarenonderhoudsplan. De kosten van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de voorziening voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten.

In 2016 zijn van twee medewerkers de tijdelijke contracten niet verlengd. In het kader van de werkloosheidswet is de Stichting Gooisch Natuurreservaat eigen risicodrager. Dit houdt in dat de uitkeringen op grond van deze wet, gedurende de maximale wettelijke termijn, zolang de betreffende medewerkers geen nieuwe baan gevonden hebben, voor rekening komen van de stichting. De bedragen voor 2016 zijn als nog te betalen bedragen opgenomen en ten laste van de exploitatierekening gebracht. Voor de (latente) verplichtingen voor de jaren 2017 en 2018 is een voorziening getroffen.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na eerste verwerking vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs op basis van effectieverentemethode. Indien er sprake is van agio of disagio of transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Opbrengstverantwoording*Overheidssubsidies*

Overheidssubsidies die betrekking hebben op grondaankopen of die geen betrekking hebben op andere activa worden in het resultaat verantwoord wanneer de desbetreffende kosten zijn gemaakt en aan de voorwaarden van subsidiëring is voldaan.

Resultaat onderhanden projecten

Zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de het resultaat van een onderhanden project, worden de projectopbrengsten en -kosten als baten en lasten in de staat van baten en lasten verwerkt naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum.

Toelichting Algemeen en grondslagen**Nalatenschappen**

Nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. De instelling kan de omvang van de bate uit nalatenschap normaliter betrouwbaar inschatten op het moment dat de nalatenschap zich bevindt in het stadium waarop de boedelbeschrijving is ontvangen.

Voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen verantwoord als baten uit nalatenschappen, voor zover deze niet al in een voorgaand boekjaar zijn verantwoord. Verkrijgingen belast met vruchtgebruik worden pas in de staat van baten en lasten verantwoord bij het einde van het vruchtgebruik of bij eerdere verkoop van de blote eigendom.

Huur- en pachtopbrengsten

De inkomsten worden opgenomen in het boekjaar waarop deze betrekking hebben op basis van de contractuele overeenkomsten.

Participantenbijdrage

De bijdrage van de participanten in de tekorten van de stichting is geregeld in een overeenkomst welke in juni 1992 is opgemaakt en vastgesteld door alle betrokken participanten. De jaarbijdrage wordt bij het opmaken van de begroting van het betreffende verslagjaar vastgesteld.

De participantenbijdrage voor het regulier beheer wordt door middel van een verdeelsleutel toegerekend aan de participanten: Provincie Noord-Holland 25%, gemeente Amsterdam 10%, Gooise gemeenten (Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Hilversum en Laren) 65%. De verdeling over de Gooise gemeenten geschiedt op basis van het inwoneraantal per 1 januari van het jaar waarin de begroting voor het betreffende verslagjaar is opgesteld.

De participantenbijdrage voor het beheer van de fietspaden van de voormalige Rijkswielpadenvereniging wordt door middel van een verdeelsleutel toegerekend aan de participanten: Provincie Noord-Holland 40,9% en de Gooise gemeenten Blaricum 5,8%, Gooise Meren 12%, Huizen 11,5%, Hilversum 24,6% en Laren 5,2%.

Beheer fietspaden provincie Utrecht

Het beheer van de fietspaden van de gemeenten Soest en Baarn wordt eveneens door het Goois Natuurreservaat uitgevoerd, maar daar op basis van een beheerovereenkomst. In deze overeenkomsten is een vergoeding afgesproken, die jaarlijks wordt geïndexeerd met een in de overeenkomst vastgelegd indexpercentage.

Pensioenlasten

Ten aanzien van de pensioentoezeggingen aan medewerkers wordt de jaarlijkse premiebetaling als last verantwoord. Per jaareinde verschuldigde premies zijn als verplichting op de balans opgenomen.

Belastingen

De stichting is op een enkele activiteit na, niet BTW plichtig.

Bij brief van 8 januari 2003, kenmerk 1939270/krou/btwcf heeft de belastingdienst meegedeeld, dat zij de mening is toegedaan *'dat de stichting handelde als ware er sprake van een gemeenschappelijke regeling in de geest van paragraaf 10 Toelichting Gemeenten en er om die reden nu sprake is van een samenwerkingsverband dat de transparantie methode kan toepassen, met ingang van 1 januari 2003'*. Als gevolg hiervan wordt de door de stichting betaalde BTW doorgeschoven naar de participanten.

Kasstroomoverzicht

Het opgenomen kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Toelichting Algemeen en grondslagen

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de stichting zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december

	2016	2015
	€	€
A VASTE ACTIVA		
A.I Materiële vaste activa		
Bos- en heidebezit	-	-
Gebouwen	236.506	247.498
Machines en werktuigen	44.037	61.034
Vervoermiddelen	163.955	69.288
Inventaris	8.658	9.990
Automatisering	20.714	5.940
Niet aan bedrijfsuitvoering dienstbare materiële vaste activa	159.200	170.240
	633.070	563.990
<i>Het verloop van de activa is als volgt te specificeren:</i>		
Boekwaarde per 1 januari	563.990	584.581
Bij: Investerings	165.604	57.748
Af: Desinvesteringen	14.728	4.280
Afschrijvingen	81.796	74.059
Boekwaarde per 31 december	633.070	563.990
<i>Toelichting bos- en heidebezit:</i>		
Oppervlakte per 1 januari (oppervlakte in ha, a, ca)	2.782.50.96	2.782.81.32
Mutatie bij	04.46.77	0.01.31
Mutatie af	01.15.83	0.62.36
Oppervlakte per 31 december	2785.81.90	2.782.50.96

Vervoermiddelen

In 2016 zijn vier dienstauto's vervangen, die aan het eind waren van hun technische en economische levensduur. Een vijfde auto moest vervangen worden, nadat deze gestolen werd en door joyriding zodanig beschadigd was, dat noodzakelijkerwijs tot vervanging moest worden overgegaan. De totale investering in vervangende auto's bedroeg € 147.147. De ontvangen schadevergoeding voor de gestolen auto is in mindering gebracht op de boekwaarde, dit betreft de desinvestering. De ontvangen restwaarden van de overige vervangen auto's is als eenmalig voordeel ten gunste van de exploitatierekening 2016 gebracht.

Automatisering

In 2016 zijn twee laptops en vier tablets aangeschaft (afschrijving in 3 jaar). Daarnaast is in de vergaderzaal een smartboard geplaatst (afschrijving in 5 jaar).

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december

	2016 €	2015 €
B. VLOTTENDE ACTIVA		
B.I Vorderingen overlopende activa		
Debiteuren	16.570	197.328
Nog te ontvangen subsidies	474.804	474.804
Vorderingen op Steunstichting	158.053	221.312
Overige vlottende activa	41.683	7.772
Belastingen	-	9.328
	<u>691.110</u>	<u>910.544</u>

Specificatie debiteuren

Van het totaalbedrag van € 16.570 stond op 2 februari 2017 nog een bedrag van ruim € 3.000 open. Hiervan heeft € 1.600 betrekking op een vordering op de provincie Utrecht.

Specificatie nog te ontvangen subsidies

	2016 €	2015 €
SNL Subsidie *1	<u>474.804</u>	<u>474.804</u>
	<u>474.804</u>	<u>474.804</u>

*1 betaling vindt het 1e kwartaal na afloop wft dienstjaar plaats. Op 19 januari 2017 is hiervan € 10.695 ontvangen.

Vorderingen op de Steunstichting

Het GNR financiert de uitgaven voor projecten en kosten van de Steunstichting voor. Periodiek wordt, afhankelijk van met name de gedane uitgaven voor projecten, met de Steunstichting verrekend. De laatste declaratie over 2016 ad € 158.053, is verzonden op 6 februari 2017. De verrekening heeft in dezelfde week plaatsgevonden.

	2016 €	2015 €
<i>Specificatie overige vlottende activa</i>		
Voortuitbetaalde posten	8.694	4.072
Overige te ontvangen posten	26.791	3.225
Fietsplan kortlopend	606	-
Correctie netto salarissen december	5.117	-
Waarborgesommen	<u>475</u>	<u>475</u>
	<u>41.683</u>	<u>7.772</u>

Overige te ontvangen posten

Dit betreft voornamelijk de nog te ontvangen rente van de doelspaarrekening over 2016 ad € 3.537, door de provincie Noord-Holland is een bedrag van € 10.000 toegezegd voor de compensatie van de kosten van een projectleider en als gevolg van een correctie op de salarissen van december 2016 is een bedrag van € 5.604 teveel aan loonheffingen afgedragen over die maand. Het restantbedrag bestaat uit diverse kleinere na 1 januari 2017 in rekening gebrachte bedragen. Per 2 februari 2017 staat nog € 16.323 open als nog te ontvangen.

Nadere specificatie belastingen

Terug te ontvangen omzetbelasting 4e kwartaal	<u>-</u>	<u>9.328</u>
	<u>-</u>	<u>9.328</u>

Alle opgenomen vorderingen hebben een looptijd van korter dan 1 jaar.

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december

	2016 €	2015 €
B.II Liquide middelen		
Rabobank	520.458	575.434
Kas	5.837	2.110
	<u>526.295</u>	<u>577.544</u>

Met de Rabobank is een rekeningcourantovereenkomst, met een kredietfaciliteit tot € 250.000 afgesloten. Ten behoeve van de kredietfaciliteit is een hypothecaire zekerheidsstelling tot maximaal € 500.000 ten gunste van de bank afgegeven. De zekerheidsstelling rust op de panden aan de Nieuwe Meentweg 2 en de Infoschuurnlunte aan de Naarderweg 103a te Hilversum.

C. Eigen vermogen

	2016 €	2015 €
C.I Kapitaal		
Stichting kapitaal	363	363
Werkkapitaal	-	204.201
	<u>363</u>	<u>204.564</u>

Stichtingskapitaal

Destijds bij de oprichting van de stichting is door de toenmalige acht participanten, als startkapitaal per participant fl. 100,- ingelegd, in totaal fl. 800, zijnde € 363.

Werkkapitaal

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2016 heeft het bestuur van het GNR besloten, dit bedrag toe te voegen aan de het onderdeel bestemmingsreserves van het eigen vermogen en niet meer als afzonderlijk werkkapitaal te handhaven. Zie ook de toelichting bij de bestemmingsreserves

C.II Algemene reserves	Stand per 1-1-2016 €	Storting 2016 €	Onttrekking 2016 €	Stand per 31-12-2016 €
Egalisatiereserve Algemeen	248.788	0	121.308	127.480
	<u>248.788</u>	<u>-</u>	<u>121.308</u>	<u>127.480</u>

Egalisatiereserve Algemeen

De onttrekking betreft het negatief exploitatieresultaat 2016 na reserve mutaties, welke ten laste van deze reserve wordt gebracht.

Zoals in de waarderingsgrondslagen is vermeld mag de Egalisatiereserve maximaal 10% bedragen van de totale jaarlijkse participantenbijdragen.

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december

C.III Bestemmingsreserves	Stand per 1-1-2016 €	Storting 2016 €	Onttrekking 2016 €	Stand per 31-12-2016 €
a. Egalisatiereserve begrazing	280.328	30.980		311.308
b. Reserve projecten	83.012	1.415	1.105	83.322
c. Reserve gebouwd vastgoed	261.967	23.070	61.738	223.299
d. Reserve SNL gelden 2011-2016	236.523		159.520	77.103
e. Reserve vervanging materieel RPV	59.549	12.635	-	72.284
f. Reserve afkoop onderh. projecten	67.666	-	-	67.666
g. Reserve afkoop bosbrandverzekering	22.488	3.570		26.058
h. Reserve transitiegelden 2016-2018	0	27.735		27.735
i. Reserve toekomstige investeringen	0	204.201		204.201
	1.011.733	303.606	222.363	1.092.976

ad a. Egalisatiereserve begrazing

Jaarlijks wordt het verschil tussen het goedgekeurde budgettaire beslag voor de natuurbegrazing in de begroting en de werkelijke realisatie voor de natuurbegrazing via deze reserve vereffend. De dotatie in 2016 betreft de jaarlijkse reservering voor vervanging van de hekwerken ad € 28.300 en het positieve verschil ad € 2.680 tussen het geraamde nadelig saldo en het werkelijk nadelig saldo van de begrazingsactiviteiten. Zie ook de toelichting bij de staat van baten en lasten.

ad b. Reserve projecten

Via resultaatbestemming worden ten laste van deze reserve de saldi van (deel)projecten gebracht welke gedurende het jaar afgerond zijn. Deze projecten worden gefinancierd met bijdragen van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat en eventuele projectsubsidies. In 2016 werden voorschotten op projectsubsidies van de Provincie Noord-Holland en private partijen. Zie ook de toelichting onder Onderhanden Projecten.

Voor een nadere specificatie van de bijzondere projecten wordt verwezen naar bijlage III.

ad c. Reserve gebouwd vastgoed

Tot en met het dienstjaar 2012 stond de voorziening onderhoud gebouwen op de balans. Deze voorziening voldeed niet aan de daarvoor gestelde criteria door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Met ingang van 2013 is de voorziening aangemerkt als een bestemmingsreserve. In 2016 is de reserve bij de resultaatbestemming, aangewend om de onderhoudskosten van een deel van de gebouwen af te dekken, ruim € 61.700. Zie ook de toelichting bij de post onderhoud gebouwen van de exploitatie. Daarnaast is bij de resultaatbestemming het jaarlijkse bedrag voor (groot)onderhoud gebouwen ad € 23.070 ten gunste van de reserve gebracht.

ad d. Reserve SNL gelden 2011-2016

Bij besluit van het dagelijks bestuur van 10 november 2011 is besloten de meer opbrengst van de SNL subsidie te storten in een voorziening. Tot en met het dienstjaar 2012 stond de voorziening onderhoud natuur en recreatie (SNL) op de balans. Deze voorziening voldeed niet aan de daarvoor gestelde criteria door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Met ingang van 2013 is de voorziening aangemerkt als een bestemmingsreserve. Ten laste van deze reserve worden de lasten verbonden aan het nastreven en op peil houden van de natuur- en recreatiedoelstellingen zoals die aan de SNL subsidieregeling zijn verbonden. In 2016 zijn via resultaatbestemming de kosten van extra bosbeheer, heidebeheer en monitoring activiteiten om blijvend te voldoen aan de natuurdoelstellingen van de SNL ten laste van deze reserve gebracht. Het restant saldo wordt in 2017 ingezet.

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december**ad e. Reserve vervanging materieel voormalige Rijkswegpadenvereniging**

Bij de overdracht van het beheer van de fietspaden aan het GNR is besloten om voor de vervanging van het materieel een jaarlijks bedrag ten laste van de exploitatie in de voorziening materieel v/m RPV te storten. Tot en met het dienstjaar 2012 stond deze op de balans. De voorziening voldeed echter niet aan de daarvoor gestelde criteria door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Met ingang van 2013 is de voorziening daarom aangemerkt als een bestemmingsreserve. De voormalige jaarlijkse dotatie aan de voorziening is vervangen door bij de resultaatbestemming ten laste van het resultaat een storting ter grootte van hetzelfde bedrag in de reserve te doen. Voor 2016 is dat bedrag vastgesteld op € 12.635. Naar verwachting zal de komende jaren een deel van het materieel worden vervangen en zullen de hiermee gemoeide bedragen ten laste van deze reserve gebracht worden.

ad f. Reserve afkoop onderhoud projecten

Bij een tweetal uitbreidingsprojecten, fietspad Laarder Wasmeer, inclusief recreatie voorzieningen en het Speelbos 't Laer, heeft de Steunstichting een afkoopsom beschikbaar gesteld voor het onderhoud van maximaal de eerste 10 jaar. Dit bedrag is in het jaar van uitkeren volledig ten gunste van de exploitatie van het GNR gebracht. Waarna het via resultaatbestemming is toegevoegd aan deze reserve. In 2016 zijn terzake geen onttrekkingen gedaan.

ad g. Reserve afkoop bosbrandverzekering

Tot en met het dienstjaar 2013 was de stichting verzekerd voor schade als gevolg van bosbranden. De te betalen jaarlijkse premie (€ 3.570) was gelet op het eventueel maximaal uit te keren bedrag (€ 50.000) relatief hoog. Besloten is om de verzekering op te zeggen en de jaarlijkse premie bij resultaatbestemming, in de bestemmingsreserve te storten. Het plafond van deze reserve is vastgesteld op € 50.000.

ad h. Reserve transitiegelden 2016-2018

In het kader van transitieproces is door de vijf Gooise gemeenten een transitiebijdrage toegezegd van € 1,- per inwoner. Voor 2016 leverde dit een totaalbedrag op van € 205.017. Hiervan is in 2016 € 177.282 in 2016 besteed. Met het uitvoeringsprogramma is medio 2016 een aanvang gemaakt en zijn er verplichtingen aangegaan voor werkzaamheden die tot 1 april 2017 voortduren. Voor de dekking van deze verplichtingen is het niet gebruikte deel van de transitiegelden in deze bestemmingsreserve ondergebracht.

ad i. Reserve toekomstige investeringen GNR

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2016 is besloten het onderdeel werkkapitaal toe te voegen aan het onderdeel bestemmingsreserves van het eigen vermogen. Deze bestemmingsreserve dient als dekkingsmiddel om toekomstige investeringen (of de kapitaallasten daarvan) te kunnen dekken. Dit kunnen zowel investeringen zijn in materiele vaste activa, als wel in het GNR als organisatie. In verband met het feit dat de bestemmingswijziging bij het vaststellen van de jaarrekening heeft plaatsgevonden, is de mutaties rechtstreeks op de balans doorgevoerd. De post werkkapitaal is per 31 december op nul gezet en de bestemmingsreserve gevuld met een zelfde bedrag. De storting is om deze reden niet verwerkt in de staat van baten en lasten 2016.

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december

C.IV Bestemmingsfonds	Stand per 1-1-2016 €	Storting 2016 €	Onttrekking 2016 €	Stand per 31-12-2016 €
a. Exploitatie Infoschuur	16.134	3.202	-	19.336
	16.134	3.202	-	19.336

ad a. Egalisatiefonds exploitatie infoschuur

In het voorjaar van 2013 is een overeenkomst afgesloten met betrekking tot de gezamenlijke exploitatie met een aantal 'groene groeperingen' van de Infoschuur. De deelnemers betalen naar rato van gebruik hun aandeel in de kosten (inclusief toekomstig onderhoud). Exploitatie overschotten of tekorten worden ten laste van dit fonds gebracht. Bij ontbinding van de overeenkomst komt een eventueel saldo weer ten goede van de deelnemende partijen in de overeenkomst. Per 31 december 2016 is een bedrag van € 12.400 van het saldo in het egalisatiefonds geormerkt voor toekomstig (groot) onderhoud van het gebouw.

D. Voorzieningen

D.I Voorziening baggeren	Stand per 1-1-2016 €	Storting 2016 €	Aanwending 2016 €	Stand per 31-12-2016 €
	51.320	10.610	-	61.930

In 2016 is het project opgestart voor het baggeren van de vijverstelsels Landgoed De Beek en Reigerseiland. De totale kosten van dit project zijn geraamd op € 300.000, hiervan wordt € 50.000 gedekt ten laste van de voorziening en het restant wordt als bijdrage van de Steunstichting ontvangen. De feitelijke werkzaamheden zullen worden afgerond in 2017. Zie ook bijlage 3 projecten.

D.II Voorziening ww verplichtingen	Stand per 1-1-2016 €	Storting 2016 €	Aanwending 2016 €	Stand per 31-12-2016 €
	-	95.590	-	95.590

Van twee medewerkers is in 2016 het tijdelijk contract niet verlengd c.q. ontbonden. De stichting is in het kader van de werkloosheidswet eigen risicodragers. Uitkeringen terzake komen volledig ten laste van de stichting. Voor de (latente) verplichtingen voor de jaren 2017 en 2018 is een bedrag van € 95.590 ten laste van de exploitatie in deze voorziening gestort.

E. Kortlopende schulden

Alle kortlopende schulden hebben een looptijd van korter dan 1 jaar.

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december**E.I Crediteuren**

Het saldo crediteuren heeft betrekking op facturen ontvangen in 2016 welke ultimo boekjaar nog niet betaald zijn. Van het totaalbedrag van € 252.677 stond per 1 februari 2017 nog € 31.147 open. Dit betreft met name nog facturen 2016, waarvan de betalingstermijn op 1 februari 2017 nog niet was verstreken.

	2016 €	2015 €
Belastingdienst loonbelasting en premies december	72.671	76.549
APG groep pensioenpremies cs december	16.281	18.631
Overige crediteuren	163.725	248.870
	<u>252.677</u>	<u>344.050</u>

E.II Overloop vakantiegelden en verlofrechten

Stand per 1-1-2016 €	Storting 2016 €	Onttrekking 2016 €	Stand per 31-12-2016 €
80.815	17.227	52.776	45.266
<u>80.815</u>	<u>17.227</u>	<u>52.776</u>	<u>45.266</u>

De aanwending bestaat uit de uitgekeerde vakantiegelden in mei 2016 over de periode 1 juni 2015 t/m 31 december 2015. Met ingang van dienstjaar 2016 is het Individueel Keuze Budget ingevoerd en maakt het vakantiegeld 2016 onderdeel uit van dit budget. Het IKB wordt gedurende het jaar volledig opgebouwd en ingezet. De storting betreft de toename van het aantal nog op te nemen verlof uren in 2016 van het personeel, in totaal per 31 december 2016 betreft dit 2.014 uur (ultimo 2015 was dit 1.263 uur), gewaardeerd op € 45.266 (bedrag is inclusief werkgeverslasten).

E.III Onderhanden projecten

Onder deze post worden alle projecten verantwoord die nog niet zijn afgerond. De ontvangen dekking bestaat uit bijdragen van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat en uit (vooruit) ontvangen subsidies. Projecten worden uitgevoerd mits er vooraf voldoende dekking voor de betreffende projecten is. Indien er gedurende de uitvoering een tekort ontstaat op een project wordt, indien mogelijk een voorziening voor deze lasten opgenomen, danwel bij afsluiting van het project wordt het tekort ten laste gebracht van de exploitatie en bij de resultaatbestemming ten laste van de reserve bijzondere projecten gebracht.

De post onderhanden projecten bestaat uit een debetsaldo van € 48.044 en een creditsaldo van € 130.395. Voor een nadere specificatie van deze saldi wordt verwezen naar bijlage 3. Het credit saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat voor een tweetal projecten de toegezegde bijdrage van derden al in 2014 en 2016 is ontvangen en het overgrote deel van de projectkosten pas in 2017 en/of later zal worden uitgegeven. Het betreft het project 2.27.05 Hilversums Wasmeeer hoogveen herstel, hiervoor is een voorschot van € 20.000 op het provinciaal subsidie ontvangen (de kosten tot en met 2016 waren € 9.710) en het project 1.03.05 Inrichting ecologische toelopen Natuurbrug Laarderhoogt, hiervoor is een voorschot op het provinciaal subsidie ontvangen van € 120.000 (de kosten tot en met 2016 bedroegen € 3.826).

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december

Het verloop van de onderhanden projecten is als volgt:

	2016 €	2015 €
Totale lasten t/m 1 januari	730.248	488.978
Bij: uitgaven	699.303	950.326
Af: afgeronde projecten	694.648	709.056
<i>Totale lasten t/m 31 december</i>	<i>734.903</i>	<i>730.248</i>
Ontvangen dekking t/m 1 januari	742.034	520.662
Bij: ontvangen dekking	770.179	931.628
Af: afgeronde projecten	694.959	710.256
<i>Ontvangen dekking t/m 31 december</i>	<i>817.254</i>	<i>742.034</i>
Saldo per 31 december (dekking -/- lasten)	82.351	11.786

E.IV Overige schulden en overlopende passiva

	2016	2015
Belastingen, omzetbelasting 4e kwartaal	3.282	-
Ontvangen waarborgsommen	8.836	8.572
Nog te betalen bedragen	50.645	39.088
Vooruitontvangen bedragen	9.743	35.228
	<u>72.506</u>	<u>82.888</u>

Nadere specificatie nog te betalen bedragen

Vrijwilligersvergoedingen 2016	7.196	7.000
Ontvangen facturen 2016 in januari 2017	25.680	3.746
Waterschapslasten 2015 (aanslagen nog op te leggen)	-	13.500
Personeel (incidentele beloningen 2015 en detach.vergoeding)	10.783	13.788
Personeel UWV uitkeringsverplichtingen nov./dec. 2016	6.882	-
Klankbordgroep verg. secretariaatswerkzaamheden 2015	-	1.000
Bankkosten 4e kw 2015/2016	104	54
	<u>50.645</u>	<u>39.088</u>

Nadere specificatie vooruitontvangen bedragen

Huren	1.543	1.537
Ruiter- en koetsierspassen 2017	8.200	-
Monitoringsubsidie 2016	-	31.896
Vergoeding studiekosten	-	1.795
	<u>9.743</u>	<u>35.228</u>

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december**Verplichtingen niet uit de balans blijkend****Lease verplichtingen*****Looptijd langer dan 5 jaar***

De stichting heeft ten behoeve van de kopieerapparatuur een leasecontract gesloten. Dit contract heeft een looptijd van 84 maanden en is ingegaan op 1 mei 2011. De jaarlijks te betalen leasetermijn (inclusief alle exploitatiekosten) wordt per 1 januari van elk jaar geïndexeerd en bedroeg voor 2016 € 38.170.

Personele verplichtingen

De stichting is een zogenaamd "eigen risicodragers" voor de uitkeringen op grond van de werkloosheidswet. Dit houdt in dat in het kader van de werkloosheidswet de wettelijke uitkeringen aan een voormalig personeelslid volledig ten laste komen van de stichting. De duur van de periode is afhankelijk van het totale arbeidsverleden van de voormalig medewerker. De uitkeringen komen ten laste van de exploitatie van de betreffende jaren. Voor de verplichtingen die in 2016 zijn ontstaan is een voorziening getroffen.

In de provinciale cao is bepaald dat een zieke werknemer gedurende maximaal twee jaar (en over die twee jaar maximaal 170% van het laatste jaarsalaris) recht heeft op doorbetaling van salaris. De doorbetalingsverplichting is door de stichting niet verzekerd. Uitkeringen terzake komen in het betreffende jaar ten laste van de exploitatie.

Per 31 december 2016 zijn voor de doorbetaling van ziektegeden geen verplichtingen aanwezig.

Projecten

Per 31 december 2016 heeft het GNR 38 projecten (in 2015 46) actief in uitvoering (zie bijlage 3). Deze projecten worden met bijdragen van derden en de Stichting Steun Goois Natuurreservaat gefinancierd. Zowel de toekomstige uitgaven, als wel de toegezegde bijdragen zijn niet in de balans van het GNR opgenomen. Per 31 december is door de Steunstichting bedrag van € 3.357.610 voor de nog lopende projecten als bijdrage toegezegd en heeft het GNR de verplichting op zich genomen, deze projecten uit te voeren.

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december

Toelichting op de staat van baten en lasten

Onderdeel A toelichting functionele verantwoording

I. Natuurbeheer

Toelichting afwijkingen > € 5.000 t.o.v. gewijzigde begroting 2016 en jaarrekening 2015 V=voordeel N=nadeel	begroting 2016 €	rekening 2015 €
I.1 Natuurbeheer algemeen		
* In dienstjaar 2015 zijn de aanslagen waterschapslasten 2009 t/m 2014 definitief afgewikkeld hetgeen in 2015 een voordeel opleverde. Voor het jaar 2015 waren de aanslagen nog niet ontvangen en hiervoor is destijds een raming opgenomen van € 13.500, de in 2016 ontvangen aanslagen voor 2015 en 2016 bedragen ca € 9.000 per jaar. Ten opzichte van de opgenomen raming derhalve een voordeel van € 4.500 per jaar.	9.300 V	-41.600 N
* hogere inkomsten vergunningen/recognition en overige baten ten opzichte van de begroting 2016. Ten opzichte van de jaarrekening 2015 ontstaat er een nadeel vanwege het feit dat in 2015 op deze posten een afkoop van erfdienstbaarheid en de verkoopopbrengst van enkele losse percelen zijn verantwoord.	5.000 V	-58.000 N
* Bij de 1e begrotingwijziging 2016 zijn een aantal beheermaatregelen geraamd in het kader van SNL subsidieverplichtingen, hiervoor werd een aanwending van de betreffende reserve geraamd van € 207.000. Door capaciteitsproblemen zijn de geraamde werkzaamheden gedeeltelijk verschoven naar 2017, hierdoor wordt ook maar een deel van de geraamde aanwending gerealiseerd (zie ook de toelichting bij bos- en heidebeheer). In 2015 was sprake van een lagere aanwending van de reserve.	-72.000 N	57.000 V
I.2 Bosbeheer		
* de kosten van het bosbeheer, exclusief de houtoogstwerkzaamheden, vallen lager uit. Dit komt met name doordat de extra geraamde werkzaamheden (€ 75.000) in het kader van de SNL regeling vertraging hebben opgelopen (zie ook I.2).	16.100 V	-56.800 N
* lagere houtkap opbrengsten dan geraamd, doordat de geplande oogst in de winter 2016/2017 (nog) niet uitgevoerd kan worden, vanwege overleg met aanwonenden en belanghebbende.	-15.300 N	-21.400 N
I.3 Heidebeheer		
* heidebeheer/stuifzandbeheer/onderhoud leemkuilen in 2016 is extra budget (€ 107.000) beschikbaar gesteld voor werkzaamheden in het kader van de SNL regeling. Als gevolg van een vertraging in de werkzaamheden is een deel van dit budget nog niet ingezet (zie ook I.2) en dat laat hier een voordeel zien. De extra werkzaamheden lagen op het niveau van 2015.	51.300 V	2.500 V
I.4 Begrazing		
* hogere uitgaven voor vee verzorging i.v.m. inhuur van een tijdelijke herder als gevolg van ziekte bij het reguliere personeel.	-12.300 N	-14.000 N
* in 2015 werd meegedeeld dat voor onze stichting de toeslagrechten kwamen te vervallen, in 2016 zijn achteraf over 2015 toch nog eenmaal deze rechten toegekend.	15.400 V	20.500 V
* lagere uitgaven voor hekwerkcontrole/onderhoud doorgangen in 2016, in 2015 zijn er i.v.m. beperkte capaciteit bijna geen werkzaamheden terzake uitgevoerd.	7.600 V	-14.600 N
* In 2016 laat de aan- en verkopen van vee een positief resultaat zien (t.o.v. de begroting) van € 23.200.	23.200 V	18.100 V
* jaarlijks wordt het verschil tussen het goedgekeurde budgettaire beslag voor de natuurbegrazing in de begroting en de werkelijke realisatie voor de natuurbegrazing via resultaatbestemming toegevoegd of onttrokken aan de egaliseringsreserve begrazing. Door de opbrengsten van de veeverkopen en de niet geraamde toeslagrechten 2015, was de geraamde aanwending van de egaliseringsreserve in 2016 niet nodig.	-25.200 N	0 V
I.5 Graslanden		
* in de begroting 2016 is eenmalig rekening gehouden met een hoger budget voor het onderhoud van schraal grasland. Structureel was het budget ook al verhoogd. Per saldo zijn niet alle geraamde middelen nodig gebleken. Ten opzichte van 2015 is door areaal uitbreidingen het bedrag met ca € 14.400 toegenomen.	24.800 V	-14.400 N
I.6 Akkers		
* het onderhoud aan de akkers kent een cyclisch karakter. In 2016 is minder intensief onderhoud uitgevoerd en lag dit op het niveau van 2015. De opbrengst van de huren en pachten zijn lager dan geraamd, doordat een aantal percelen niet meer verhuurd/verpacht worden en liggen op het niveau van 2015.	7.400 V	1.800 V
I.12 Gebouwen t.b.v. natuurbeheer		
* ten opzichte van de begroting 2016 ontstaat een voordeel, voornamelijk als gevolg van het feit dat de onderhoudskosten lager zijn dan begroot. Een deel van het geraamde onderhoud is doorgeschoven naar 2017. Het wel uitgevoerde onderhoud lag op het niveau van 2015.	6.500 V	600 V
I.14 Projecten natuurbeheer		
* omdat projectuitvoeringen afhankelijk gesteld zijn van de te ontvangen projectbijdragen, wordt in de begroting geen raming opgenomen voor de uitgaven van projecten. De werkelijke projectuitgaven geven dan een nadeel te zien. Het omgekeerde geldt voor de projectbaten, welke ook niet geraamd zijn. Het verschil tussen beide saldi, is het bedrag dat gestort dan wel onttrokken wordt van de reserve bijzondere projecten en betreft de saldi van in de loop van het jaar afgesloten projecten.		

Toelichting op de staat van beten en lasten

II. Recreatie

Toelichting afwijkingen > € 5.000 t.o.v. gewijzigde begroting 2015 en jaarrekening 2015 V=voordelig N=nadelig		begroting 2016 €	rekening 2015 €
II.1 Toegangsvoorzieningen			
* ivm minimale personele bezetting is terughoudendheid betracht in het onderhoud van met name de bebording. In latere jaren zal een inhaalslag gepleegd moeten worden. In 2015 is ook op het onderhoud van de andere voorzieningen eenmalig bezuinigd. Dit onderhoud is in 2016 op het oude niveau teruggebracht.		10.300 V	19.000 N
II.3 Fietspaden			
* In 2016 is eenmalig extra budget beschikbaar gesteld van € 25.000, voor het onderhoud van de fietspaden om met name de onderhoudsachterstand als gevolg van de constante waterschade in 2015 weg te werken. De uitgevoerde werken waren wat goedkoper dan geraamd. Het nadeel ten opzichte van 2015 wordt veroorzaakt door het extra beschikbare budget in 2016.		8.000 V	-23.100 N
II.7 Projecten recreatie			
* omdat projectuitvoeringen afhankelijk gesteld zijn van de te ontvangen projectbijdragen, wordt in de begroting geen raming opgenomen voor de uitgaven van projecten. De werkelijke projectuitgaven geven dan een nadeel te zien. Het omgekeerde geldt voor de projectbaten, welke ook niet geraamd zijn. Het verschil tussen beide saldi, is het bedrag dat gestort dan wel onttrokken wordt van de reserve bijzondere projecten en betreft de saldi van in de loop van het jaar afgesloten projecten.			

III. Gebiedsontwikkeling

Toelichting afwijkingen > € 5.000 t.o.v. gewijzigde begroting 2015 en jaarrekening 2015 V=voordelig N=nadelig		begroting 2016 €	rekening 2015 €
III.3 Natuurbescherming			
* de posten adviezen, juridische kosten en monitoring laten een voordeel zien, voornamelijk als gevolg van het feit dat voor de monitoring geen gebruik is gemaakt van externe inhuur. Ook zijn de juridische kosten verantwoord onder de algemeen juridische kosten (zie ook V.II, die daar een forse overschrijding laat zien).		12.600 V	2.200 V
* de uitgaven inzake grensuitsettingen en eigendomsregistratie zijn in 2016 lager dan begroot. In 2016 zijn er minder daadwerkelijke grensuitsettingen geweest dan geraamd en is beperkt beroep gedaan op een externe adviseur ter zake.		4.100 V	-5.800 N
III.5 Integrale gebiedsontwikkeling exploitatie			
* een gedeelte van personeelslasten wordt toegerekend aan de projecten. Hiervoor ontvangt het GNR van de Steunstichting een bijdrage van 20% op de in uitvoering genomen projecten. In 2016 is in totaal € 840.320 van de Steunstichting als projectbijdragen ontvangen, hiervan was een bedrag van ruim € 100.000 voor organisatiekosten bestemd. De totale toegerekende kosten (inclusief een extern projectleider) bedragen ruim € 239.000. Per saldo bedraagt het dekkingstekort op de projectorganisatiekosten ruim € 144.000.		-144.000 N	-24.800 N
III.4 Projecten integrale gebiedsontwikkeling			
* omdat projectuitvoeringen afhankelijk gesteld zijn van de te ontvangen projectbijdragen, wordt in de begroting geen raming opgenomen voor de uitgaven van projecten. Wel zijn de door te belasten kosten van projectmedewerkers aan de projecten geraamd. Hier tegenover wordt een bijdrage van de Steunstichting geraamd. De werkelijke projectuitgaven geven dan een nadeel te zien voor het deel wat geen betrekking heeft op eigen personeelskosten. Het omgekeerde geldt voor de projectbaten, welke ook niet geraamd zijn. Het verschil tussen beide saldi, is het bedrag dat gestort dan wel onttrokken wordt van de reserve bijzondere projecten en betreft de saldi van in de loop van het jaar afgesloten projecten.			

Toelichting op de staat van beten en lasten

IV. Communicatie, voorlichting, educatie en draagvlak

Toelichting afwijkingen > € 5.000 t.o.v. gewijzigde begroting 2016 en jaarrekening 2016 V=voordelig N=nadelig	begroting 2016 €	rekening 2015 €
IV.1 Communicatie, middelen en materialen * begin 2016 is een communicatieadviseur ingehuurd.	-5.000 N	-7.600 N
IV.3 Publiksacties, evenementen en excursies * In 2016 is in het kader van de draagvlakverbreding en zichtbaarheid van het GNR, door de tijdelijke communicatie medewerker een aantal evenementen professioneler opgezet. Als gevolg hiervan zijn de kosten voor uitvoering hoger dan geraamd (raming € 8.000, realisatie € 21.700), daar stonden ook hoger opbrengsten tegenover (raming € 550, realisatie € 6.500). Per saldo levert dit een nadeel op van € 7.800.	-7.800 N	-11.700 N
IV.5 Gebouwen tbv vrijwilligers * in 2016 is het vrijwilligersverblijf de Oude Loods vernieuwd, tevens is hierbij enig groot onderhoud uitgevoerd.	-6.500 N	-5.200 N
IV.7 Projecten Communicatie, educatie, voorlichting en draagvlak * omdat projectuitvoeringen afhankelijk gesteld zijn van de te ontvangen projectbijdragen, wordt in de begroting geen raming opgenomen voor de uitgaven van projecten. Wel zijn de door te belasten kosten van projectmedewerkers aan de projecten geraamd. Hier tegenover wordt een bijdrage van de Steunstichting geraamd. De werkelijke projectuitgaven geven dan een nadeel te zien voor het deel wat geen betrekking heeft op eigen personeelskosten. Het omgekeerde geldt voor de projectbaten, welke ook niet geraamd zijn. Het verschil tussen beide saldi, is het bedrag dat gestort dan wel onttrokken wordt van de reserve bijzondere projecten en betreft de saldi van in de loop van het jaar afgesloten projecten.		

V. Bestuur en Bestuursondersteuning

Toelichting afwijkingen > € 5.000 t.o.v. gewijzigde begroting 2016 en jaarrekening 2016 V=voordelig N=nadelig	begroting 2016 €	rekening 2015 €
V.1 Bestuur * met ingang van 2014 worden op dit onderdeel de legaten en erfstellingen verantwoord die rechtstreeks nagelaten zijn aan de Stichting Gooisch Natuurreservaat. Conform het algemeen bestuursbesluit van 18 juni 2014 worden deze bedragen in hetzelfde jaar afgedragen aan de Stichting Steun Gooisch Natuurreservaat. In 2016 is er een voorschot binnen gekomen van een nog af te wikkelen erfenis. Het betreft zowel niet geraamde inkomsten als uitgaven en laat derhalve hier geen voor of nadeel zien. * Het jaarverslag 2015 is geheel vernieuwd. De kosten van dit vernieuwde jaarverslag zijn aanmerkelijk hoger dan geraamd en de begroting 2016 was hier nog niet op aangepast. * Als gevolg van een aanmerkelijke toename van de schadelast is de premie van de bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering fors verhoogd (premie is verdrievoudigd). De afgelopen jaren laten met name, ondanks de getroffen voorzorgsmaatregelen, een stijging zien van incidenten tussen bezoekers en ons vee in de begrazingsgebieden. * de bestuursleden (zie 'overige gegevens' voor de alle leden welke per 31 december 2016 deel uit maakten van het bestuur) zijn onbezoldigd. Voor het transitieproces is een interim voorzitter aangesteld, die hiervoor een vergoeding ontvangt. De omvang van het dienstverband van de directeur B. van der Molen is 36 uur per week (1 januari t/m 31 december 2016). De totaal bezoldiging voor de WNT bedraagt € 125.884 (bestaande uit salarissen van € 103.494, pensioen van € 11.374 en sociale lasten € 10.653 en een belaste onkostenvergoeding van € 363). De omgekeerde onbelaste vergoeding voor woon-werkverkeer en dienstreizen bedraagt € 4.809.	-7.800 N -3.300 N	-7.300 N -4.400 N
V.2 Bestuursondersteuning * personeelsbestand: gedurende het boekjaar 2016 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers bij de stichting, omgerekend naar volledige mensjaren, 25,3 (2015: 26,7). * op dit onderdeel wordt om administratieve redenen de diverse saldi van de (hulp)kostenplaatsen verantwoord. Per saldo een nadeel van € 24.300. Dit saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere personeelslasten en lagere kosten van automatisering en vervoermiddelen als gevolg van vrijvallende afschrijvingslasten. * de post algemeen juridische adviezen valt ca € 37.300 hoger uit dan geraamd. Dit betreft met name juridische adviezen in het kader van staatssteun vraagstukken en de samenwerkingsovereenkomst natuurontwikkeling Monnikenberg. Op de post III.3 is ook een gedeelte van deze kosten geraamd en laat daar een voordeel zien. In 2015 waren de juridische kosten nog fors hoger.	-17.500 N -37.300 N	-63.500 N -24.300 N

Toelichting op de staat van baten en lasten**V.3 Gebouwen en huisvestingskosten kantoor**

* op dit onderdeel vindt de doorbelasting plaats van de kosten van kantoor en huisvesting. De kosten zijn lager dan geraamd, voornamelijk als gevolg van het feit dat het geplande groot onderhoud ad € 120.000 (vervanging deel dakbedekking en vervanging technische installaties) voor het kantoor, pas in de loop van 2017 zal worden uitgevoerd. Hier tegenover staat dat de geraamde onttrekking aan de reserve (groot)onderhoud gebouwd vastgoed ook niet heeft plaatsgevonden. Als gevolg van de relatief zachte winter 2015/2016 vielen ook de nutskosten fors lager uit dan begroot. In 2015 is het gehele kantoor aan de buitenzijde geschilderd.

12.900 V

35.600 V

V.4 Participantenbijdragen

* Ter dekking van de kosten van het onderzoek in kader van strategische samenwerking in 2014/2015 en de actie om het eigen vermogen van de stichting te verhogen (€ 1,- per inwoner) is in 2015 als extra participantenbijdrage is in 2015 bijna € 249.900 verantwoord. De participantenbijdrage 2016 is ten opzichte van de reguliere bijdrage 2015 met loon- en prijsstijgen verhoogd, met ruim € 34.300.

0 V

-215.500 N

V.5 Projecten Bestuur en bestuursondersteuning

* omdat projectuitvoeringen afhankelijk gesteld zijn van de te ontvangen projectbijdragen, wordt in de begroting geen raming opgenomen voor de uitgaven van projecten. De werkelijke projectuitgaven geven dan een nadeel te zien. Het omgekeerde geldt voor de projectbaten, welke ook niet geraamd zijn. Het verschil tussen beide saldi, is het bedrag dat gestort dan wel onttrokken wordt van de reserve bijzondere projecten en betreft de saldi van in de loop van het jaar afgesloten projecten.

V.6 Transitieplan/-proces

Bij de tweede begrotingwijziging 2016 zijn de uitgaven en inkomsten voor de uitvoering van het Transitieplan 2016 opgenomen. In totaal is een bedrag geraamd van € 257.000 voor uitgaven. De dekking vindt plaats door een extra bijdrage van de Gooise participanten € 205.000 en € 52.000 van de Steunstichting. De werkelijke uitgaven in 2016 bedroegen € 177.300. Bestaande uit onder andere een vergoeding voor de interim-voorzitter (1/4-31/12) ad € 13.300, de loonsomkosten van de projectleider (1/3-31/12) ad € 23.800, de inhuurkosten van projectleiders voor het beleidsplan ad € 55.000, verdienmodellen/ fondsenwerving ad € 48.400, analyse projectorganisatie ad € 12.000 en onderzoek natuurbeheer ad € 15.000 en de kosten van de 1e statutenwijziging in verband met aanpassen van het bestuursmodel (€ 4.500). De diverse opgeleverde rapporten zijn input geweest voor het opgestelde beleidsplan. Het verschil tussen de ontvangen participantenbijdragen en de werkelijke kosten is via resultaatbestemming toegevoegd aan de nieuw ingestelde bestemmingsreserve Transitiegelden 2016. Uit deze reserve dienen nog de verplichtingen voor de periode 1/1/2017 t/m 31/3/2017 voor de interim-voorzitter, de projectleider transitie, de ingehuurd projectleiders beleidsplan en projectorganisatie te worden voldaan. Tevens zal daarbij de toegezegde bijdrage van € 52.000 van de Steunstichting worden betrokken. De uitkomsten van dit onderdeel hebben derhalve geen budgettaire invloed op het jaarrekeningresultaat na bestemming.

0 V

0 V

VI. Gebouwen en terreinen derden gebruik**Toelichting afwijkingen > € 5.000 t.o.v. gewijzigde begroting 2016 en Jaarrekening 2016**

V=voordelig N=nadelig

begroting
2016
€rekening
2015**VI.2 Exploitatie gebouwen**

* voor het groot onderhoud (vervanging dak) van een tweetal verhuurde woningen was een bedrag begroot van € 80.000. De werkelijke uitgaven waren ruim € 55.400. Met name de aanheul- en vervolgkosten (herstel van wanden en zolders) waren fors lager dan voorzien. Het bedrag komt ten laste van de reserve (groot)onderhoud gebouwd vastgoed. De onttrekking aan deze reserve is navenant lager dan begroot. Per saldo ontstaat geen budgettair voor of nadeel. In 2015 is op deze post de aanwending van deze reserve verantwoord ter dekking van de kosten van het schilderwerk van het kantoor, zie de toelichting onderdeel V.3.

0 V

-24.400 N

VI.3 Sportpark Cralloo

* in 2016 is er beperkt onderhoud uitgevoerd aan de parkeerplaatsen. In 2015 zijn er aan de parkeerplaatsen geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

5.200 V

-2.000 N

VI.5 Projecten Gebouwen en terreinen derden gebruik

* omdat projectuitvoeringen afhankelijk gesteld zijn van de te ontvangen projectbijdragen, wordt in de begroting geen raming opgenomen voor de uitgaven van projecten. De werkelijke projectuitgaven geven dan een nadeel te zien. Het omgekeerde geldt voor de projectbaten, welke ook niet geraamd zijn. Het eventuele verschil tussen beide saldi, is het bedrag dat gestort dan wel onttrokken wordt van de reserve bijzondere projecten en betreft de saldi van in de loop van het jaar afgesloten projecten.

Toelichting op de staat van baten en lasten**Onderdeel B Toelichting opgenomen categoriale kosten en opbrengsten**

Lasten	Realisatie 2016 €	Gewijzigde Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
B.1 Personeelslasten			
Loonkosten eigen personeel			
Salarissen en toelagen	1.296.938	1.334.400	1.250.275
Werkgeversbijdragen	8.808	44.180	42.370
	<u>1.305.746</u>	<u>1.378.580</u>	<u>1.292.645</u>
Sociale lasten			
Premies ABP/Loyalis/VUT fonds	144.341	180.000	161.379
Premie zorgverzekering	79.647	86.000	76.726
Overige sociale lasten	92.383	89.020	80.903
	<u>316.371</u>	<u>355.020</u>	<u>319.008</u>
totale loonkosten	1.622.117	1.733.600	1.611.653
waarvan doorberekend aan transitieproces	23.890-	10.000-	-
waarvan doorberekend aan projecten	<u>141.144-</u>	<u>273.200-</u>	<u>151.920-</u>
	1.457.083	1.450.400	1.459.733
Inhuur uitzendkrachten/gedetacheerd personeel	119.764	46.000	24.123
Overige personeelskosten			
Reiskosten woon-werk	30.515	30.180	29.944
Studiekosten	11.369	13.020	12.937
Dienstkleding	12.902	10.350	13.235
Uitkeringen voormalig personeel	104.811	-	-
Herdershondenvergoeding	-	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal overige personeelskosten	159.597	53.550	56.116
B.1 Totaal personeelskosten	1.736.443	1.549.950	1.539.972
B.2 Afschrijvingen op vaste activa			
Gebouwen	22.032	22.720	22.189
Inventarissen	1.332	1.500	1.332
Machines en werktuigen	16.997	19.190	19.294
Vervoermiddelen	37.752	52.480	29.264
Automatisering	3.683	25.290	1.980
	<u>81.796</u>	<u>121.180</u>	<u>74.059</u>
B.2 Totale afschrijvingslasten	81.796	121.180	74.059

Toelichting op de staat van baten en lasten

Lasten	Realisatie 2016 €	Gewijzigde Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
B.3 Overige bedrijfsvoeringskosten excl.afschrijvingen			
Automatisering	40.315	26.690	40.952
Huisvestingskosten	52.959	179.520	81.557
Kantoorkosten	57.190	56.420	55.557
<i>waarvan ten laste van projecten</i>	<i>6.520-</i>	<i>17.630-</i>	<i>17.630-</i>
Telefoonkosten	22.351	22.600	19.191
Rente en aflossing	3.537-	4.800-	6.011-
B.3 Totaal overige bedrijfsvoeringskosten excl.afschr.	162.757	262.800	173.615
B.4 Bestuur			
Algemene bestuurskosten/beleidsadviezen	6.158	3.390	2.571
Jaarverslag	11.090	3.500	3.840
Accountant	12.834	12.000	11.096
Juridisch advies	52.846	15.470	77.173
Communicatie	2.189	1.100	1.028
Reis-, verblijf- en representatiekosten	13.736	11.350	10.472
Organisatie	5.479	1.100	83.775
Bedrijfsgezondheidsdienst	9.493	10.200	8.104
Excursies	1.919	3.300	2.177
Overige personeelskosten (excl.uitzendkrachten)	5.203	9.100	9.605
Transitie proces GNR	177.282	257.000	0
Doorbetaalde nalatenschappen Steunstichting	46.685	-	13.301
B.4 Totaal bestuurskosten	344.915	327.510	223.143
B.5 Beheerlasten			
Natuurbeheer	584.560	704.520	435.499
Recreatie	237.467	259.525	200.553
Gebiedsontwikkeling	86.662	114.070	105.172
Communicatie, voorlichting, educatie en draagvlak	142.310	136.680	97.843
Gebouwen en terreinen derden gebruik	113.164	138.390	115.179
Voertuigen en machines	50.035	65.960	65.568
Exploitatie infoschuur	8.456	11.650	9.001
B.5 Totaal beheerlasten	1.222.654	1.430.795	1.028.815
Projecten			
Werk derden	420.718	-	372.092
Advies en onderzoekskosten	34.048	-	112.634
Materialen	29.180	-	80.923
Communicatie en pr	38.515	-	12.737
Overige uitgaven	29.179	-	202.390
Doorbelaste personeels- en kantoorkosten projecten	147.664	290.830	169.550
B.6 Totale projectlasten	699.304	290.830	950.326
Totale lasten *1	4.247.869	3.983.065	3.989.930

Toelichting op de staat van baten en lasten

Baten	Realisatie 2016 €	Gewijzigde Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
B.7 Eigen opbrengsten			
Huren en pachten	280.782	279.230	285.692
Beheer voor derden	47.628	47.350	47.919
Opbrengst 't Laer	27.617	31.600	25.924
Opbrengst Infoshuur	11.659	11.650	13.155
Opbrengst houtverkopen bosbeheer	51.197	66.500	72.608
Overige eigen inkomsten	76.613	43.950	108.841
Ontvangen nalatenschappen tbv Steunstichting	46.685	-	13.302
B.7 Totaal eigen opbrengsten	542.181	480.280	567.442
B.8 Subsidies en bijdragen van derden			
Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer	475.450	474.500	475.450
Subsidie Veeregelingen	20.705	5.330	223
Subsidie ILG instandhouding kudde	-	-	-
BRIM subsidie	4.127	4.130	4.127
Bijdrage Steunstichting	84.107	98.350	63.953
Bijdrage Steunstichting transitieproces	-	52.000	-
Overige subsidies	31.896	46.170	25.210
B.8 Totaal subsidies en bijdragen van derden	616.285	680.480	568.964
B.9 Projecten			
Bijdragen Steunstichting	640.320	290.830	796.020
Subsidies rijk, provincie, eu incl ILG	120.000	-	-
Bijdragen van participanten	1.802-	-	51.952
Bijdragen van derden	3.601	-	83.212
Overige inkomsten	8.060	-	445
Mutaties onderhanden werk	70.566-	-	19.898
B.9 Totale projectbaten	699.613	290.830	951.527
B.10 Participantenbijdragen			
Provincie Noord-Holland	509.790	509.790	550.632
Gemeente Amsterdam	181.160	181.160	197.713
Gooise gemeenten	1.252.760	1.252.760	1.410.900
Gooise gemeenten transitie bijdrage	205.017	205.000	-
B.10 Totale participantenbijdragen	2.148.727	2.148.710	2.159.245
Totale baten *1	4.006.806	3.600.300	4.247.177
Negatief/positief resultaat voor resultaatbestemming	241.063-	382.765-	257.247

Toelichting op de staat van baten en lasten

	Realisatie 2016 €	Gewijzigde Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
<i>Negatief/positief resultaat voor resultaatbestemming</i>	241.063-	382.765-	257.247
<i>Resultaatbestemming</i>			
* storting reserve herstel schade bosbranden	3.570-	3.570-	3.570-
* onttrekking SNL reserve	159.520	232.000	77.582
* storting egaliseringsreserve begrazing	30.980-	28.300-	65.848-
* onttrekking egaliseringsreserve begrazing	-	25.190	-
* storting vervangingsreserve materieel v/m RPV	12.635-	12.635-	12.510-
* onttrekking reserve afkoop onderhoud projecten	-	-	-
* onttrekking reserve verwerving	-	-	-
* storting reserve (onderhoud) gebouwd vastgoed	23.070-	23.070-	78.658-
* storting egaliseringsfonds exploitatie infoschuur	3.203-	-	4.154-
* storting egaliseringsreserve algemeen	-	6.850-	249.885-
* onttrekking egaliseringsreserve algemeen	-	-	-
* storting reserve transitiegelden	27.735-	-	-
* onttrekking reserve gebouwd vastgoed	61.738	200.000	79.812
* storting reserve bijzondere projecten	1.415-	-	1.657-
* onttrekking reserve bijzondere projecten	1.105	-	458
Resultaat na reserve mutaties	121.308-	-	1.382-

Resultaat wordt onttrokken/toegevoegd aan de egaliseringsreserve algemeen.

*1 Het totaal van de baten en lasten volgens de categoriale opstelling wijkt af van het totaal van de baten en lasten volgens de functionele indeling.

	Realisatie 2016 €	Gewijzigde Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
<i>Totale uitgaven voor resultaat bestemming</i>			
* volgens de categoriale indeling (zie hierboven)	4.247.869	3.983.065	3.989.930
* volgens de functionele indeling (zie de staat van baten en lasten)	4.239.414	3.971.415	3.980.929
verschil	8.455	11.650	9.001
<i>Totale baten voor resultaat bestemming</i>			
* volgens de categoriale indeling (zie hierboven)	4.006.806	3.600.300	4.247.177
* volgens de functionele indeling (zie de staat van baten en lasten)	3.998.351	3.588.650	4.238.175
verschil	8.455	11.650	9.002

De verschillen worden veroorzaakt doordat bij de categoriale indeling de uitgaven en inkomsten, voor zowel de jaarrekening 2016 en 2015 als wel de begroting 2016, van de Infoschuur beide zijn opgenomen. In de functionele verantwoording is alleen het saldo van de exploitatie van de Infoschuur opgenomen.

Overige mededelingen**Procedure met de participant Amsterdam**

Het exploitatietekort van de stichting wordt van oudsher verdeeld tussen een achttal overheden. In 1991 is dat ook schriftelijk vastgelegd in een tussen die overheden gesloten 'participanten-overeenkomst'. In december 2011 heeft de gemeente Amsterdam die overeenkomst opgezegd. De overige participanten hebben die opzegging niet aanvaard en daardoor is de opzegging onderwerp geworden van een juridische procedure waarbij Amsterdam van de rechter een uitspraak heeft gevraagd over de rechtsgeldigheid van de opzegging. Amsterdam heeft in die procedure ook de stichting gedagvaard. Hoewel de uitkomst van het geschil voor de stichting van groot belang is, is de stichting geen partij bij genoemde overeenkomst en daarom wordt (ook) op dat punt door de stichting verweer gevoerd. In eerste aanleg heeft de rechtbank geoordeeld dat de opzegging niet rechtsgeldig is en naar aanleiding daarvan is Amsterdam in hoger beroep gegaan bij het gerechtshof. In hoger beroep heeft het gerechtshof het vonnis vernietigd en de gemeente Amsterdam in het gelijk gesteld, met dien verstande dat de opzegtermijn is verlengd van drie naar vijf jaar zodat Amsterdam kan uittreden per 1 januari 2017. Naar aanleiding hiervan zijn de participanten in de stichting in cassatie gegaan bij de Hoge Raad. In mei 2016 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan en geoordeeld dat de participantenovereenkomst naar zijn aard in beginsel onopzegbaar is. De zaak is voorts terugverwezen naar het Hof waar de gemeente Amsterdam nog de mogelijkheid heeft om aan te tonen dat op die regel een uitzondering bestaat.

Tot op heden heeft Amsterdam de procedure bij het Hof echter niet opgestart en vindt er op bestuurlijk niveau overleg plaats over een nieuwe samenwerkingsovereenkomst. Waarbij nadrukkelijk de wens van de participant Amsterdam om uit de stichting te treden onderwerp van overleg is.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

Overige gegevens**Bestemming van een eventueel jaarrekening saldo.**

De financiering van de stichting is geregeld in de samenwerkingsovereenkomst tussen de oorspronkelijke acht, thans zeven (ivm samenvoeging Bussum&Naarden) participanten van juni/juli 1992.

In deze overeenkomst is in artikel 1 lid 6 de bestemming van het jaarrekeningsaldo geregeld.

Tekst artikel 1 lid 6

Teneinde eventuele tegenvallers binnen de jaarbegroting op te kunnen vangen, is het de stichting toegestaan om een egalisatiefonds in te stellen, waarin eventuele exploitatieoverschotten kunnen worden gestort, met dien verstande dat aan bedoeld egalisatiefonds een plafond wordt verbonden van maximaal 10% van het jaarlijks exploitatietekort van de stichting.

Eventueel bespaarde rente van de in het egalisatiefonds beschikbare gelden zal aan dit fonds worden toegevoegd.

Overige gegevens

Overige gegevens**Bestuursleden**

Participanten	Stem- verhouding	Leden	Plaatsvervangende leden
Provincie N-H	4	A. Tekin	J.H.M. Bond
Amsterdam	2	A. Choho	P. Litjens
Blaricum	1	B.H.E. Lüken	A.M. Kennis
Gooise Meren	3	M.A.H. van Meerten-Kok	H. Boland
Hilversum	4	drs. mr. J.N. van Vroonhoven-Kok	F.G.J. Voorink
Huizen	2	G.E.H. Pas	M.L.C. Verbeek-Nooijens
Laren	1	drs. E.J. Roest, plv. voorzitter	nog niet bekend
Voorzitter	1	H.C. Heerschop	geen
Onafhankelijk bestuurslid I	1	vacature	geen
Onafhankelijk bestuurslid II	1	vacature	geen
directeur-rentmeester dr. B. van der Moolen	-		

Hilversum, 26 januari 2017

Overige gegevens

Bijlagen jaarrekening 2016

Bijlage I Verloop nog te ontvangen bijdragen participanten

"++" = nog te ontvangen, "-" = nog terug te betalen

Participanten (Bedragen in €)	Saldo per 1-1-2016	Ontvangen bijdrage 2015 in 2016	Reguliere bijdrage 2016	Transitie bijdrage 2016	Ontvangen voorschot	Nog te verrekenen 2016	Totaal per 31-12-2016
Provincie Noord-Holland	49.632	49.632	509.790	-	509.790	-	-
Gemeente Amsterdam	6.463	6.463	181.160	-	181.160	-	-
Gemeente Blaricum	1.967	1.967	61.570	9.314	70.884	-	-
Gemeente Gooise meren	-	-	340.080	56.304	396.384	-	-
Gemeente Hilversum	86.795	86.795	528.230	87.230	615.460	-	-
Gemeente Huizen	8.731	8.731	253.300	41.314	294.614	-	-
Gemeente Laren *1	10.864	10.864	69.580	10.855	80.435	-	-
	<u>164.452</u>	<u>164.452</u>	<u>1.943.710</u>	<u>205.017</u>	<u>2.148.727</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

Bijlage II Opgaaf doorschuif BTW 2016

Bij brief van 8 januari 2003, kenmerk 1939270/krou/btwcf heeft de belastingdienst meegedeeld, dat voor het Goois Natuurreservaat de transparantieregeling van toepassing is. Als gevolg hiervan kan de door de stichting betaalde btw worden doorgeschoven naar de participanten. De participanten kunnen de doorgeschoven btw verrekenen via het btw compensatiefonds.

Opgaaf doorschuif BTW 2016 Goois Natuurreservaat					doorschuif BTW
Betaalde BTW, exploitatie					226.285
Betaalde BTW, projecten					84.079
Totaal					310.364
Participanten	Bijdrage GNR 2016	verstrekte subsidies projecten	totaal	percentage	verdeling
Provincie Noord Holland	509.790		509.790	26,23%	81.401
Gemeente Amsterdam	181.160		181.160	9,32%	28.927
Gemeente Blaricum	61.570		61.570	3,17%	9.831
Gemeente Gooise Meren	340.080		340.080	17,50%	54.303
Gemeente Hilversum	528.230		528.230	27,18%	84.346
Gemeente Huizen	253.300		253.300	13,03%	40.448
Gemeente Laren	69.580		69.580	3,58%	11.110
Totaal	1.943.710	-	1.943.710	100,00%	310.364

Opgaaf doorschuif BTW 2016 Goois Natuurreservaat Transitieproces					doorschuif BTW
Betaalde BTW, transitieproces					24.320
Totaal					24.320
Participanten	Transitie bijdrage GNR 2016		totaal	percentage	verdeling
Provincie Noord Holland	-		-	0,00%	-
Gemeente Amsterdam	-		-	0,00%	-
Gemeente Blaricum	9.314		9.314	4,54%	1.105
Gemeente Gooise Meren	56.304		56.304	27,48%	6.679
Gemeente Hilversum	87.230		87.230	42,55%	10.347
Gemeente Huizen	41.314		41.314	20,15%	4.901
Gemeente Laren	10.855		10.855	5,29%	1.288
Totaal	205.017	-	205.017	100,00%	24.320

Bijlage II, projectenoverzicht
 bedragen in afgeronde €

Project nummer	Project omschrijving	Gemaakte kosten					Ontvangen dekking					Saldo onderhanden werk		
		raming uitgaven totaal	realisatie t/m 1-1-2016	uitgaven 2016	t.t.v. reserve projecten	realisatie t/m 31-12-2016	raming inkomsten totaal	realisatie t/m 1-1-2016	ontvangsten 2016	t.g.v. reserve projecten	realisatie t/m 31-12-2016	onderhanden projecten 1-1-2016	t.g.v.t.t.v. reserve projecten	onderhanden projecten 31-12-2016
7114 Projecten Natuurbeheer														
Onderdeel A: onderhanden projecten per 31-12-2016														
1.03.01	Inrichtingsplan Loosdrechtse Natuurbrug Zwaluwenberg	50.000	36.349	0		36.349	50.000	37.000			37.000	51	0	51
1.03.02	Inrichting ecoLoosdrechtse Natuurbrug Zwaluwenberg	1.873.000	8.821	85.889		94.710	1.873.000	40.000	50.000		90.000	31.379	0	-4.481
1.03.03	Gras Loosdrechtse Natuur Brug Laarderhoogt	45.000	8.767	12.000		18.865	45.000	0	0		0	-8.767	0	-10.865
1.03.04	Verbinding Hooibos - vererving 32 ha natuur	241.000	0	0		0	241.000	0	0		0	0	0	0
1.03.05	Herinrichting ecoLoosdrechtse Natuur Brug Laarderhoogt	609.000	0	3.826		3.826	609.000	0	120.000		120.000	0	0	116.174
1.10.01	Natuurontwikkeling Monnikenberg plan	100.000	89.290	8.572		78.962	100.000	78.962	-1.402		75.160	7.862	0	-3.712
1.10.02	Natuurontwikkeling Monnikenberg/Kana's Hoeve uitv.	1.640.000	0	0		0	1.640.000	0	0		0	0	0	0
1.13.01	Realisatie faunavoorzieningen (ontenpoering)	50.000	0	21.978		21.978	50.000	0	22.000		22.000	0	0	22
1.27.01	Begijnen vijverstelsel IJ De Beek & Rolgerland	250.000	20.812	119.824		140.636	250.000	20.000	120.500		140.500	-812	0	-136
1.46.01	Waterpunt Zandrij Graskooi pluggen bodem	30.000	0	30.020		30.020	30.000	0	30.800		30.000	0	0	-20
1.46.02	Herstel maatregelen Raaweggebied	50.000	20.935	4.315		25.250	50.000	20.000	5.000		25.000	-935	0	-250
1.50.10	Aankoop natuurgebied Sluisberg Huizen	212.000	0	0		0	212.000	0	0		0	0	0	0
1.50.11	Aankoop diverse onroerzame goederen	34.150	0	0		0	34.150	0	0		0	0	1	0
2.27.05	Hilversums wadmeer herstel hoogveenvelden	200.000	9.710	0		9.710	200.000	20.000			20.000	10.290	0	10.290
8.00.04	Aankoop bosperceel Monnikenberg	40.000	0	0		0	40.000	0	0		0	0	0	0
8.00.08	Aankoop natuurgebieden Landgoed Monnikenberg	9.000	0	5.036		5.036	9.000	0	5.900		5.000	0	0	-30
Onderdeel B: afgesloten projecten per 31-12-2016														
1.46.04	Herstel landgoed Oud Bussem	85.000	76.784	8.422	86.186	0	85.000	76.138	9.900	86.138	0	-626	-1.046	0
2.47.03	Natuurbrug Laarderhoogt - bijdrage aanleg	100.000	87.298	12.700	99.998	0	100.000	87.000	13.000	100.000	0	-298	2	0
sub-totaal 7114 Projecten Natuurbeheer		5.623.150	337.145	314.645	186.184	485.606	5.623.150	377.090	372.898	186.138	564.650	36.945	-1.046	99.044
7207 Projecten Recreatie														
Onderdeel A: onderhanden projecten per 31-12-2016														
2.01.02	Recreatieontwikkeling Landgoed Monnikenberg	20.000	0			0	20.000	0			0	0	0	0
2.01.03	Kwaliteitsverbetering parkeer- en recreatievoorzieningen	125.000	0			0	125.000	0			0	0	0	0
2.02.01	Vervanging recreatiemutualiteit 2014-2017	43.500	14.872	11.216		26.088	43.500	10.000	16.000		26.000	-4.872	0	-68
2.02.02	Vernieuwen uitkijkpunt Tafelberg	106.300	467	10.114		10.584	106.300	5.000	8.401		13.401	4.633	0	2.817
Onderdeel B: afgesloten projecten per 31-12-2016														
sub-totaal 7207 Projecten Recreatie		303.800	15.336	21.332	0	36.672	303.800	15.000	24.401	0	39.401	-336	0	2.729
7304 Projecten Integrale gebiedsontwikkeling														
Onderdeel A: onderhanden projecten per 31-12-2016														
1.40.05	Voorbereiding vergoedbare maatregelen	20.000	12.983	6.316		18.301	20.000	10.000	4.000		14.000	-2.983	0	-4.301
1.40.06	Visie vorming project 2e schapekooi	20.000	0			0	20.000	0			0	0	0	0
2.46.10	Onderzoek natuurherstel Dassenveld	15.000	10.720	605		11.325	15.000	7.000	0		7.000	-3.720	0	-4.325
3.04.01	Heidebrug Westerbeide - studie	40.000	0			0	40.000	0			0	0	0	0
9.50.02	Organisatiekosten	p.m.	0	95.120	95.120	0	p.m.	0	95.120	95.120	0	0	0	0
Onderdeel B: afgesloten projecten per 31-12-2016														
sub-totaal 7304 Projecten IDO		85.000	23.703	101.043	95.120	29.626	85.000	17.000	99.120	95.120	21.000	-2.983	0	-4.325

Project nummer	Project omschrijving	Gemaakte kosten					Ontvangen dekking					Saldo onderhanden werk		
		raming uitgaven totaal	realisatie t/m 1-1-2016	uitgaven 2016	t.v.v. reserve projecten	realisatie t/m 31-12-2016	raming inkomsten totaal	realisatie t/m 1-1-2016	ontvangsten 2016	t.g.v. reserve projecten	realisatie t/m 31-12-2016	onderhanden projecten 42.370	t.g.v.t.v. reserve projecten 42.735	onderhanden projecten 42.735
7407 Projecten Communicatie, voorlichting, educatie en draagvlak														
Onderdeel A: onderhanden projecten per 31-12-2016														
4.01.02	Plaatsen infozitten diverse terreinen	20.000	24.799	2.726		27.525	20.000	27.910			27.910	3.112	3	388
4.02.03	Bijdrage Bosjeskeifraai 2014-2017	16.000	9.202			9.202	16.000	5.000	4.000		9.000	-4.202	2	-292
4.02.07	Publiekcommunicatie (mediatraining toewachters)	30.000	0			0	30.000	0			0	0	0	0
4.03.01	Educatief project schapekooi Blaricummerheide	20.000	0			0	20.000	0			0	0	0	0
4.04.02	Restyling en rivier wandelboekje 'Voetstapenpad'	20.000	0			0	20.000	0			0	0	0	0
4.04.03	Aangepaste communicatiemiddelen	40.000	1.811	29.356		31.167	40.000	0	30.000		30.000	-1.811		-1.167
4.05.01	Infoschuif bijdrage instandhouding div. faciliteiten	11.800	5.760	1.066		6.816	11.800	7.500			7.500	1.740	0	655
4.10.01	Faciliteren vrijwilligersgroep speelsport 1 Laer	20.000	12.356	1.746		14.103	20.000	11.534	260		11.794	-822	0	-2.399
4.10.02	Vrijwilligersvoorzieningen en materialen 2014-2016	65.000	51.340	23.800		75.140	65.000	52.000	17.000		69.000	660	0	-6.140
4.15.01	Kinderspeelplekken in de natuur	65.000	0			0	65.000	0			0	0	0	0
4.19.01	Groepverlof v. veldwerk en natuureducatie 1 Laer	20.000	0			0	20.000	0			0	0	0	0
4.20.01	Natuur&Zorg: onderz.bewegen in het groen	30.000	0	10.000		10.000	30.000	0	10.000		10.000	0	0	0
5.01.06	Onafg. Noord-Holland route 3&4	50.000	13.967	9.000		22.967	50.000	11.000	10.000		21.000	-3.967	0	-1.967
Onderdeel B: afgesloten projecten per 31-12-2016														
4.01.03	Waarschuwingsbeoordeling begrazing	40.000	17.204	9.068	26.072	0	40.000	15.000	11.100	26.100	0	-2.004	26	0
4.02.02	Sympathy for the commons	25.000	24.200		24.200	0	25.000	24.000	1.000	25.000	0	-200	800	0
4.02.04	Herontwikkeling beguntigings	10.000	9.660	329	10.000	0	10.000	7.000	3.000	10.000	0	-2.660	0	0
4.02.05	Bindingsdag (bedrijfs)beguntigings	15.000	13.811	246	14.057	0	15.000	11.000	3.000	14.000	0	-2.811	-57	0
4.03.02	Projectonderst.educatie- en vrijwilligerspr.via NME	15.000	7.361	7.361	14.762	0	15.000	7.000	8.000	15.000	0	-361	238	0
4.10.03	Vernieuwen Oude Leids	70.000	4.753	63.247	73.000	0	70.000	0	73.000	73.000	0	-4.753	0	0
4.10.04	Inventarisatie vrijwilligers	15.000	0	14.762	14.762	0	15.000	0	15.000	15.000	0	0	238	0
5.19.07	Herinrichting buitenruimte infoschuif	33.000	29.389	3.611	33.000	0	33.000	28.000	7.000	33.000	0	-3.389	0	0
5.23.19	Draagvlak en zichtbaarheidsprojecten 2013-2015	138.000	122.558	41.042	163.600	0	138.000	122.000	41.000	163.000	0	-558	0	0
sub-totaal 7407 Projecten Communicatie etc.		798.800	348.011	222.392	373.453	196.950	798.800	326.944	233.960	374.700	186.204	-21.088	1.247	-10.748
7505 Projecten Bestuur en bestuursondersteuning														
Onderdeel A: onderhanden projecten per 31-12-2016														
Onderdeel B: afgesloten projecten per 31-12-2016														
sub-totaal 7505 Projecten Bestuur etc.		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7605 Projecten gebouwen en terreinen derden gebruik														
Onderdeel A: onderhanden projecten per 31-12-2016														
3.30.01	Onderzoek Natuurbegraven	10.000	6.050	0		6.050	10.000	6.000	0		6.000	-50	0	-50
Onderdeel B: afgesloten projecten per 31-12-2016														
5.10.01	Aanpassen diverse gebouwen t.b.v. mindervelden	40.000	0	38.891	38.891	0	40.000	0	40.000	40.000	0	0	100	0
sub-totaal 7605 Projecten gebouwen etc.		50.000	6.050	38.891	38.891	6.050	50.000	6.000	40.000	40.000	6.000	-50	100	-50
Totaal generaal alle projecten 2016		6.879.750	720.248	688.503	694.646	734.904	6.879.750	742.036	779.178	894.958	817.256	11.786	311	82.362

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Gooisch Natuurreservaat

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016**Ons oordeel**

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting Gooisch Natuurreservaat te Hilversum gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening, van pagina 8 tot en met 31 en 37 tot en met 41, een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Gooisch Natuurreservaat per 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2016;
2. de staat van baten en lasten over 2016; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Gooisch Natuurreservaat zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

's-Hertogenbosch, 31 maart 2017
Q-Concepts Accountancy B.V.

Origineel getekend door

drs. M. Boelhouters RA